

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ТУГАН-БАРАНОВСЬКОГО

Навчально-науковий інститут економіки,
управління та адміністрування

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСКАЮ ДО ЗАХИСТУ
Гарант освітньої програми

_____ Неізнестна О.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)
«_____» _____ 20____ року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»

зі спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

освітньої програми «Місцеві фінанси»

на тему: «Шляхи зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в
Україні»

Виконав:

здобувач вищої освіти

Чинчин Юлія Юріївна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

_____ (підпис)

Керівник:

Доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування

к.е.н., доц. Бондаренко О.О.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Засвідчую, що у кваліфікаційній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Здобувач вищої освіти _____

(підпис)

Кривий Ріг
2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут економіки, управління та адміністрування
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Форма здобуття вищої освіти Заочна
Ступінь магістр
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Освітня програма 072 «Місцеві фінанси»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Гарант освітньої програми

_____ О.В. Неізнана
підпис

«_____» _____ 20__ р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
Чинчин Юлії Юріївни

1. Тема роботи «Шляхи зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні»

Керівник роботи доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування., к.е.н., доцент к.е.н., доц. Бондаренко О.О.

затверджені наказом по університету від 19.10.2023р. № 328-с

2. Строк подання студентом роботи «27» листопада 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: наукова і періодична література з теми дослідження, данні мережі Internet, монографії, підручники, навчальні посібники, нормативно-правові акти, звіти стосовно зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні, показники бюджету Криворізької міської територіальної громади Дніпропетровської області

4. Зміст (перелік питань, які потрібно розробити: 1) Теоретичні аспекти формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні. 2) Оцінка ефективності формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні. 3) Напрями підвищення ефективності формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): таблиці, рисунки

(За потреби зазначаються П.І. по Б. консультантів за розділами роботи)

6. Дата видачі завдання «31» серпня 2023р.

7. Календарний план

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір напрямку дослідження, аналіз бази та літературних джерел, визначення об'єкту, предмету та завдань дослідження. Формулювання, обґрунтування та затвердження теми кваліфікаційної роботи	до 29.08.2023	
2	Аналіз та узагальнення теоретичних розробок теми кваліфікаційної роботи	до 18.09.2023	
3	Опис методики дослідження предмету кваліфікаційної роботи	до 09.10.2023	
4	Апробація методики аналізу предмету кваліфікаційної роботи	до 30.10.2023	
5	Формування висновків та рекомендацій щодо розв'язання проблеми, встановлених в результаті аналізу	до 13.11.2023	
6	Оформлення та представлення роботи на кафедрі	до 27.11.2023	
7	Перевірка кваліфікаційної роботи на унікальність тексту	до 01.12.2023	
8	Оформлення презентаційних матеріалів, проходження нормоконтролю	до 05.12.2023	

Здобувач ВО

_____ Чинчин Ю.Ю.
(підпис)

Керівник роботи

_____ Бондаренко О.О.
(підпис)

РЕФЕРАТ

Загальна кількість в роботі:

Сторінок 66, рисунків 20, таблиць 1, додатків 2, графічного матеріалу 0, використаних джерел 44.

- Об'єкт дослідження:** шляхи зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні
- Предмет дослідження:** сутність, складові та система оцінки ефективності шляхів зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні
- Мета дослідження:** розгляд теоретико-правових аспектів формування та аналіз основних показників бюджетно-податкової діяльності місцевих фінансів самоврядування в Україні для визначення шляхів зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування
- Методи дослідження:** у роботі було використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: порівняння, аналіз, синтез, графічний метод, метод обчислення структурних часток, методи структурно-логічного аналізу, а також методи аналізу інтегральних показників
- Основні результати дослідження**
- територіальної громади та структура регулюючих доходів місцевих бюджетів;
 - виконано порівняльний аналіз структури та виконання плану надходжень та видатків місцевих бюджетів м. кривий Різ за основними структурними групами за 2020-2022рр., в тому числі проведено аналіз змін, що відбулися внаслідок повномасштабного вторгнення;
 - досліджено місце Дніпропетровської області у рейтингах Інтегральних показників рівня бюджетної децентралізації за доходами, видатками та рівня фінансової стійкості місцевих бюджетів;
 - окреслені основні аспекти інновацій у післявоєнному відновленні та основні напрями підвищення ефективності формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування у контексті макроекономічної нестабільності та повномасштабного воєнного вторгнення.
- Ключові слова:** місцеві фінанси, органи місцевого самоврядування, шляхи зміцнення фінансів, надходження до місцевих бюджетів, видатки місцевих бюджетів

ЗМІСТ

ВСТУП	6
ОСНОВНА ЧАСТИНА	8
1. Теоретико-правові аспекти формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні	8
2. Загальна характеристика виконавчого комітету Криворізької міської ради та основних показників його бюджетно-податкової діяльності	20
3. Аналіз діяльності місцевих органів місцевого самоврядування по формуванню та зміцненню місцевих фінансів	29
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ	53

ВСТУП

Актуальність дослідження напрямків зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні є надзвичайно важливою у зв'язку зі складними економічними, соціальними та політичними викликами, з якими стикається країна. Децентралізація та реформи в системі місцевого самоврядування створюють потребу в ефективному фінансовому управлінні для забезпечення сталого розвитку громад та їхнього благополуччя. Дослідження цих напрямків може виявити оптимальні рішення щодо покращення системи місцевих фінансів, враховуючи такі аспекти, як оптимізація податкової бази, розробка ефективних механізмів використання бюджетних коштів, створення фінансової стійкості та сприяння інвестиційному клімату. Сучасні зміни в бюджетній сфері значною мірою залежать від нормативно-правових змін на законодавчому рівні. З урахуванням того, що децентралізовані фінансові ресурси є ключовим джерелом соціально-економічного розвитку регіональних одиниць, місцеві бюджети відіграють суттєву роль у фінансовому забезпеченні загального розвитку держави. При цьому необхідно дотримуватися принципів фінансової незалежності, фінансової спроможності та стабільності, а також забезпечувати постійний контроль з боку державних і місцевих органів самоврядування.

Вітчизняні науковці зробили значний внесок у розкриття питань, пов'язаних із розвитком територіальних громад, фінансові аспекти зміцнення місцевих бюджетів досліджували у своїх працях Куценко Т., Бібік Н. В., Сухарська Л. В., Шаповал Г. М., Сіренко Я., Варцаба В. І., Ганзицька Т. С., Мулеса Е. В., Козін В. В. та ін.

Зміцнення фінансів місцевих органів є ключовим фактором для забезпечення їхньої здатності здійснювати функції самоврядування та задовольняти потреби громадян на локальному рівні. Все це робить актуальною обрану тему аналізу та пошуку шляхів зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні.

Метою магістерської кваліфікаційної роботи є розгляд теоретико-правових аспектів формування та аналіз основних показників бюджетно-податкової діяльності місцевих фінансів самоврядування в Україні для визначення шляхів зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування.

Реалізація поставленої мети магістерської кваліфікаційної роботи потребує вирішення таких завдань:

- виконати аналіз та узагальнення теоретико-правових аспектів формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні;
- дослідити сутність та основні складові фінансів органів місцевого самоврядування;
- надати загальна характеристика виконавчого комітету Криворізького міської ради;
- виконати аналіз основних показників бюджетно-податкової діяльності виконавчого комітету Криворізького міської ради;
- провести аналіз діяльності місцевих органів місцевого самоврядування по формуванню та зміцненню місцевих фінансів;

- визначити основні напрямків застосування інноваційного підходу до зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні
- визначити основні напрямки підвищення ефективності формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є шляхи зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні.

Предметом кваліфікаційної роботи є сутність, складові та система оцінки ефективності шляхів зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні.

У роботі було використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: порівняння, аналіз, синтез, графічний метод, метод обчислення структурних часток, методи структурно-логічного аналізу, а також методи аналізу інтегральних показників.

Інформаційну базу дослідження склали основні положення законів України та інших нормативних актів, наукова і періодична література з теми дослідження, данні мережі Internet, монографії, підручники, навчальні посібники, нормативно-правові акти, звіти стосовно зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні, показники бюджету Криворізької міської територіальної громади Дніпропетровської області.

Практична значущість отриманих результатів полягає у проведеному аналізі та узагальненні теоретико-практичних аспектів формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні та у визначенні напрямів зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні.

Основні результати кваліфікаційної роботи, що характеризують практичну значущість, полягають у такому:

- узагальнено складові моделі фінансового забезпечення розвитку територіальної громади та структура регулюючих доходів місцевих бюджетів;
- виконано порівняльний аналіз структури та виконання плану надходжень та видатків місцевих бюджетів м. кривий Різ за основними структурними групами за 2020-2022рр., в тому числі проведено аналіз змін, що відбулися внаслідок повномасштабного вторгнення;
- досліджено місце Дніпропетровської області у рейтингах Інтегральних показників рівня бюджетної децентралізації за доходами, видатками та рівня фінансової стійкості місцевих бюджетів;
- окреслені основні аспекти інновацій у післявоєнному відновленні та основні напрями підвищення ефективності формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування у контексті макроекономічної нестабільності та повномасштабного воєнного вторгнення.

За результатами дослідження прийняті до публікації тези доповіді «Інноваційні напрямки зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні» для участі у IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України» (м. Хмельницький, 16 листопада 2023 року).

ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Теоретико-правові аспекти формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні

Місцеве самоврядування є важливою складовою функціонування розвинутої економічної та демократичної держави. Згідно з Європейською хартією місцевого самоврядування, прийнятою Радою Європи 15 жовтня 1985 року, місцеве самоврядування означає право та здатність органів місцевого самоврядування (ОМС) в межах закону регулювати та управляти значною частиною суспільних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення [2].

Місцеве самоврядування визначається як система організації та функціонування органів влади на рівні територіальних громад, що має на меті надання громадам прав та відповідальностей у вирішенні питань, що стосуються їхнього власного розвитку та благополуччя. Місцеве самоврядування наділяє громади рядом прав та можливостей, серед яких можна виділити:

1) Право на самостійне управління. Громади мають право визначати свою власну політику, встановлювати правила та приймати рішення, що стосуються їхнього розвитку.

2) Бюджетне самоврядування. Громади мають право формувати свій бюджет, розподіляти кошти та приймати рішення щодо фінансових питань на рівні місцевої території.

3) Управління місцевою інфраструктурою. Громади можуть приймати рішення та взяти на себе відповідальність за розвиток та управління місцевою інфраструктурою, такою як дороги, школи, лікарні, парки і інше.

4) Визначення місцевих правил і нормативів. Громади мають право встановлювати місцеві нормативи, правила та стандарти відповідно до місцевих потреб та особливостей.

5) Участь у виборах та формування владних органів. Громади мають можливість обирати своїх представників до місцевих органів влади та брати активну участь у виборах.

Отже, місцеве самоврядування визнається ключовим елементом демократичного суспільства, оскільки воно сприяє активній участі громадян у вирішенні питань, що стосуються їхнього повсякденного життя та розвитку їхніх територій.

В економічній літературі немає єдиного усталеного трактування поняття «фінанси органів місцевого самоврядування», і різні автори надають власні визначення цієї категорії. Досліджуючи поняття «фінансів органів місцевого самоврядування», врахуємо різноманітні підходи та позиції, висвітлені в економічній науці, що дозволить сформулювати комплексне та збалансоване розуміння даної категорії, враховуючи специфіку фінансового управління на рівні місцевого самоврядування. Такий підхід дозволяє врахувати різні погляди на фінансові аспекти органів місцевого самоврядування та допомагає здобути глибше розуміння цієї категорії в контексті сучасних економічних реалій.

У таблиці 1.1 наведено основні досліджені методологічні підходи щодо визначення сутності поняття «місцеві фінанси» та «фінанси органів місцевого самоврядування».

Таблиця 1.1 - Методологічні підходи щодо визначення сутності поняття «місцеві фінанси» та «фінанси органів місцевого самоврядування»

№ п/п	Автор	Сутність поняття	Автор	Сутність поняття
1	Татарин Н. Б., Войтович В. В.	Фінансові ресурси, які виділяються для здійснення завдань та виконання функцій, що покладаються на органи місцевого самоврядування, включають фонди та грошові кошти, призначені для реалізації місцевих ініціатив та потреб громад. Ці фінансові засоби спрямовані на підтримку розвитку територій, забезпечення соціальних послуг та вирішення актуальних питань, що стосуються конкретної місцевості. [5]	Сокирко О.С.	Стратегічний план, який охоплює всі аспекти формування та ефективного використання фінансів місцевих органів управління. Цей план націлений на забезпечення фінансової стійкості та оптимального розподілу ресурсів для досягнення різноманітних цілей, включаючи соціальний та економічний розвиток місцевих громад, удосконалення інфраструктури та підвищення якості послуг для населення. Цей стратегічний план охоплює не лише питання фінансового планування, а й визначає механізми контролю, аудиту та звітності, спрямовані на забезпечення прозорості та відповідальності у використанні публічних коштів. [7]
2	Матвійчук В.І.	Ця економічна категорія відображає фінансові відносини, що виникають між органами місцевого самоврядування та учасниками розподілу сформованої вартості в процесі утворення територіальних фондів грошових ресурсів. Ці фонди спрямовані на забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів та поліпшення життєвого рівня їхнього населення. Ця економічна категорія відзначає грошові відносини, спрямовані на впровадження стратегій і проєктів, спрямованих на підвищення ефективності та добробуту місцевих громад [6]	Яковченко Д.М., Насібова О.В.	Структура фінансів, включаючи видатки та доходи, місцевого органу влади або самоврядування, представляє собою план, що повинен розглядатися як комплексний правовий і економічний документ. Цей план відображає не лише правові аспекти в управлінні фінансами, але також є ключовою економічною категорією, яка визначає розподіл та використання коштів для задоволення потреб та досягнення стратегічних цілей місцевого рівня. Він включає в себе необхідні видатки на розвиток інфраструктури, соціальні програми та інші напрямки, спрямовані на поліпшення якості життя громадян та розвиток території. План фінансових операцій слід розглядати як стратегічний інструмент для досягнення фінансової стабільності та сталого розвитку місцевих громад. [8]

Як бачимо за визначеннями з таблиці 1.1, можна говорити про тотожність понять «місцеві фінанси» та «фінанси органів місцевого самоврядування».

Отже, узагальнюючи можна сказати, що фінанси місцевого самоврядування - це сукупність фінансових ресурсів, які використовуються на рівні місцевої території (громади, селища, міста) для забезпечення функцій і завдань, що покладаються на місцеві органи влади та управління.

За визначенням Нечипоренко А.В. фінанси органів місцевого самоврядування, це фінансові резерви, призначені для виконання завдань та обов'язків, що покладаються на місцеві органи самоврядування, включають в себе фонди, спрямовані на виконання різноманітних функцій та завдань, які є відповідальністю цих органів. Ці фінансові ресурси призначені для забезпечення ефективного функціонування та розвитку місцевих територій, включаючи підтримку інфраструктури, реалізацію соціальних та економічних програм. Фінансові фонди призначені для забезпечення необхідної фінансової бази для місцевих органів самоврядування та виконання ними своїх важливих функцій [9].

До основних положень Європейської хартії місцевого самоврядування, які стосуються ресурсного забезпечення діяльності місцевої влади, віднесено наступні: місцева влада має право на свої власні фінансові ресурси; обсяг фінансових ресурсів повинен відповідати функціям, які виконує місцева влада; місцева влада має право вільно розпоряджатися власними фінансовими ресурсами; частина фінансових ресурсів повинна формуватися за рахунок місцевих податків і зборів; розміри місцевих податків і зборів органи місцевої влади мають повноваження встановлювати в межах закону; порядок формування фінансових ресурсів повинен бути гнучким і забезпечувати відповідність наявних ресурсів зростанню вартості виконання завдань місцевої влади; захист слабкої місцевої влади проводиться за допомогою процедур усунення фінансових диспропорцій; перевага у виборі форм фінансової допомоги надається дотаціям, які не призначаються для фінансування конкретних проектів і не обмежують свободу місцевої влади [4].

Фінансова стійкість територіальної громади має критичне значення для поліпшення якості та доступності місцевих послуг для мешканців, а також для розвитку місцевого господарства, інфраструктури та ефективного функціонування територій. При оцінці спроможності територіальної громади використовується комплексний підхід, який враховує соціально-демографічні, адміністративні, фінансово-економічні, інфраструктурні, сервісні та соціокультурні фактори, кожний з яких має свої критерії та індикатори [1].

На рис. 1.1. наведена функціональна схема системи територіальних фінансів.

Категорія територіальних фінансів охоплює як місцеві, так і регіональні фінанси, входячи в сферу публічних (суспільних) фінансів. У контексті України традиційно не робиться відокремлення між місцевими та регіональними фінансами, розглядаючи їх як загальний фінансовий комплекс на територіальному рівні.

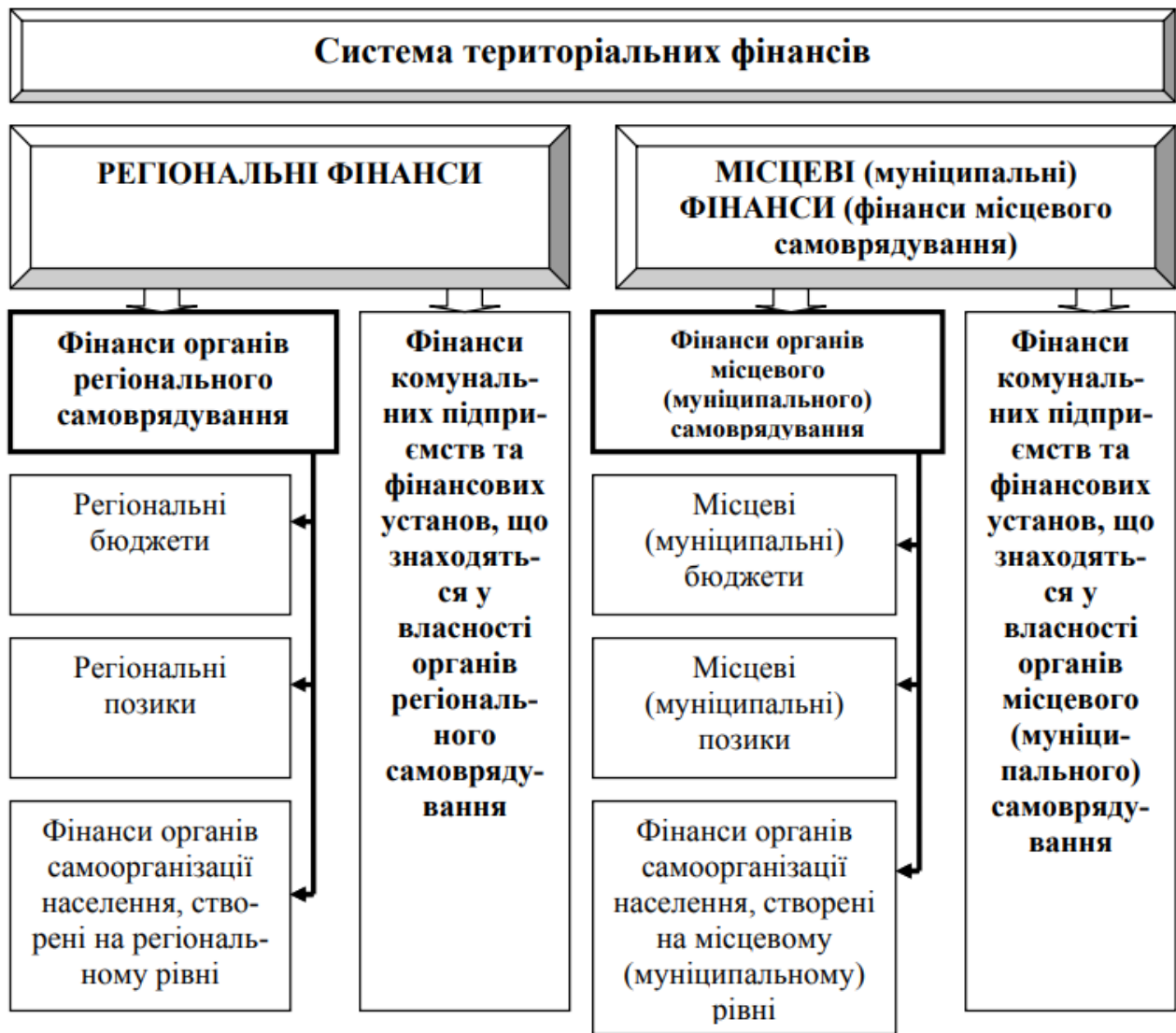

Рисунок 1.1 - Система територіальних фінансів [26]

Фінансовий аспект органів місцевого самоврядування включає в себе місцеві бюджети, місцеві позики та фінансові ресурси, створені на місцевому рівні для потреб громадян. Фінанси органів самоорганізації населення, також створені на місцевому рівні, скеровані на самостійну ініціативу та взаємодію громадських структур. За аналогією, фінансові аспекти органів регіонального самоврядування об'єднують місцеві бюджети та інші фінансові інструменти, що діють на регіональному рівні [19].

Фінансова основа місцевого самоврядування визначається комплексом фінансових ресурсів, які забезпечують діяльність органів місцевого самоврядування на території конкретної громади чи регіону. Це поняття охоплює різноманітні джерела доходів та механізми їх збору, розподілу і використання відповідно до потреб та завдань, покладених на місцеву владу.

Одним із головних джерел фінансування є місцеві бюджети, які формуються за рахунок місцевих податків, зборів, платежів, а також відрахувань від загальнодержавних податків і зборів. Громади можуть встановлювати місцеві податки та збори для забезпечення своїх фінансових потреб. Це може включати податки на майно, землю, транспорт, а також інші місцеві збори.

Органи місцевого самоврядування можуть отримувати додаткові фінансові ресурси від центральних органів влади у вигляді дотацій і субвенцій для реалізації конкретних проектів та програм. Громади можуть залучати фінансові ресурси шляхом емісії місцевих облігацій або залучення позик у фінансових установ.

Органи місцевого самоврядування також можуть мати власні підприємства та установи, які приносять доходи громаді.

Фінансова основа місцевого самоврядування визначається впливом цих різноманітних елементів, які спільно формують фінансовий потенціал громади чи регіону для забезпечення розвитку і соціального благополуччя місцевого населення – рис. 1.2.

Рисунок 1.2 – Схематичне представлення територіальних фінансів [26]

Процес фінансового забезпечення розвитку територіальних громад в сучасних умовах базується на ключових принципах, таких як гласність, відкритість, ефективність, єдність та достовірність. Серед цих принципів варто виокремити компліментарність (розподіл коштів по всій вертикалі управління), субсидіарність (вирішення питань на найближчому рівні до сфери їх застосування), демократизм (максимальне залучення громадян до вирішення питань їхнього розвитку), департаментизацію (поєднання територіальної і галузевої структур фінансового забезпечення розвитку територіальної громади) [33].

Дотримання цих принципів в процесі фінансового забезпечення розвитку територіальних громад сприятиме підвищенню довіри громадян до владних органів. Ефективне використання фінансових ресурсів, в свою чергу, призведе до розвитку регіону та поліпшення якості життя населення. Єдність суб'єктів фінансового забезпечення розвитку територіальних громад допоможе подолати бар'єри між ними та сприятиме швидшому ухваленню рішень. Однак дотримання цих принципів стає суттєвою проблемою у процесі децентралізації, що уповільнює його хід.

На рис. 1.3 наведена модель фінансового забезпечення розвитку територіальної громади.

Рисунок 1.3 - Модель фінансового забезпечення розвитку територіальної громади

Джерело: узагальнено автором на основі [15-19]

Модель фінансового забезпечення розвитку територіальної громади полягає в використанні принципів гласності, відкритості, ефективності, єдності та достовірності. Ця модель передбачає компліментарний розподіл коштів по всій вертикалі управління, субсидіарні вирішення питань на найближчому рівні до сфери застосування, демократизацію через максимальне залучення громадян до вирішення питань розвитку та департаментизацію, об'єднуючи територіальну і галузеву структури фінансового забезпечення.

Місцевий бюджет виступає важливим інструментом регулювання і стимулювання економічних відносин, а також підвищення ефективності виробництва. Важливе значення при цьому має соціальна спрямованість бюджетних коштів. Після формування доходної частини бюджету, тобто коли відомі джерела надходження фінансових ресурсів, необхідно позначити витратні статті бюджету. Тут виявляє своє справжнє значення розподільна функція місцевого бюджету [3].

На рис.1.4 наведено схематичне відображення соціально-економічної ролі місцевих бюджетів.

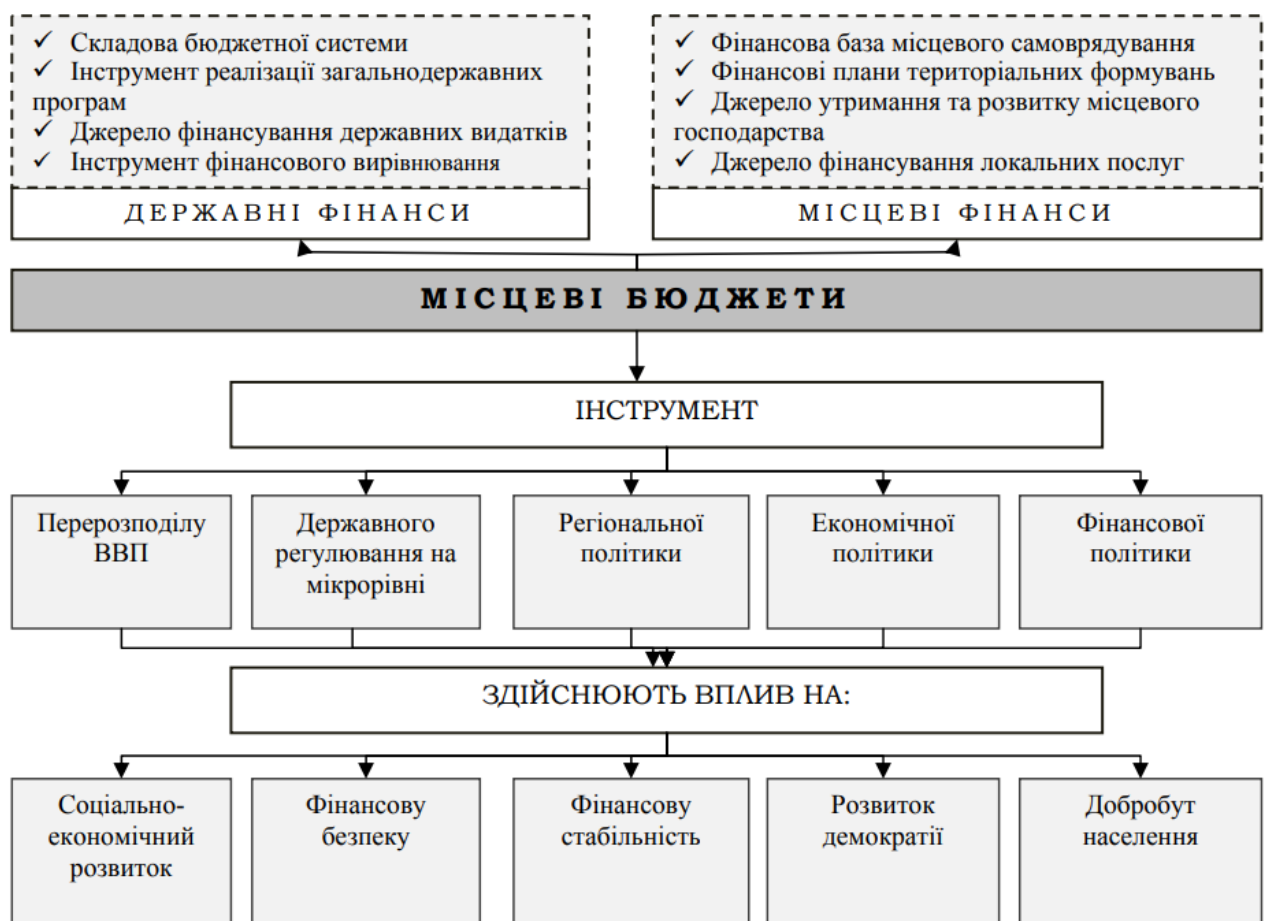

Рисунок 1.4 - Соціально-економічна роль місцевих бюджетів [26]

Аналіз економічної сутності місцевих бюджетів в контексті системного підходу дозволяє виявити ключові риси, що їм властиві. Однією з основних характеристик є їх територіальна локалізованість, що визначається специфікою

географічного розташування. Також важливим аспектом є взаємозв'язок процесів формування та використання економічного та фінансового потенціалу конкретної території.

Місцеві бюджети, керуючись соціальною місією, акцентують увагу на соціально спрямованих видатках, сприяючи поліпшенню якості життя населення. Їхнє функціонування неможливе без організації міжбюджетних відносин, які визначають ступінь взаємозалежності між різними рівнями бюджетної системи.

Важливими аспектами є також законодавча та нормативно-правова регламентація, яка чітко визначає рамки функціонування місцевих бюджетів, та наявність різних учасників бюджетних відносин, які взаємодіють для забезпечення стабільності та розвитку економічної системи на рівні місцевого самоврядування.

На рис.1.5. наведено основні складові фінансування місцевих бюджетів.

Рисунок 1.5 - Складові фінансування місцевих бюджетів [11]

У зв'язку із функціонуванням бюджетних відносин важливо відзначити, що у місцевих бюджетах виокремлюють дві ключові компоненти – загальний і спеціальний фонди (див. рисунок 1). Процес планування місцевих бюджетів здійснюється за допомогою бюджетних запитів, відповідно до типових форм, що затверджуються наказом Міністерства фінансів України No 64814 від 17.07.2015 р. [11]

Загальний фонд місцевого бюджету охоплює основні фінансові ресурси, які спрямовані на різні сфери діяльності місцевих органів. Зокрема, цей фонд

забезпечує фінансування важливих напрямків, таких як освіта, охорона здоров'я, соціальна політика і житлово-комунальне господарство.

Спеціальний фонд, у свою чергу, визначається для конкретних завдань та проектів, і включає в себе спеціальні видатки та доходи, спрямовані на реалізацію певних програм або заходів.

Здійснення планування місцевих бюджетів засноване на системі бюджетних запитів, які розроблені у відповідності до встановлених нормативів та типових форм, що регулюються Міністерством фінансів України. Це механізм допомагає у забезпеченні структурованості та ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні.

Передача більшого обсягу повноважень та відповідальності місцевим органам самоврядування визначається основними факторами, серед яких можна виокремити наступні: зростання ефективності та обліковості місцевих органів самоврядування; поліпшення локального розвитку; впровадження принципів демократії. Цей процес призводить до зміцнення місцевого самоврядування, що сприяє ефективнішому виконанню державних функцій. Громадяни, довіряючи своїм представникам і беручи активну участь у поліпшенні громадського благополуччя, вносять суттєвий внесок у позитивні зміни в державному управлінні [17].

На рис. 6 наведена структура регулюючих доходів місцевих бюджетів.

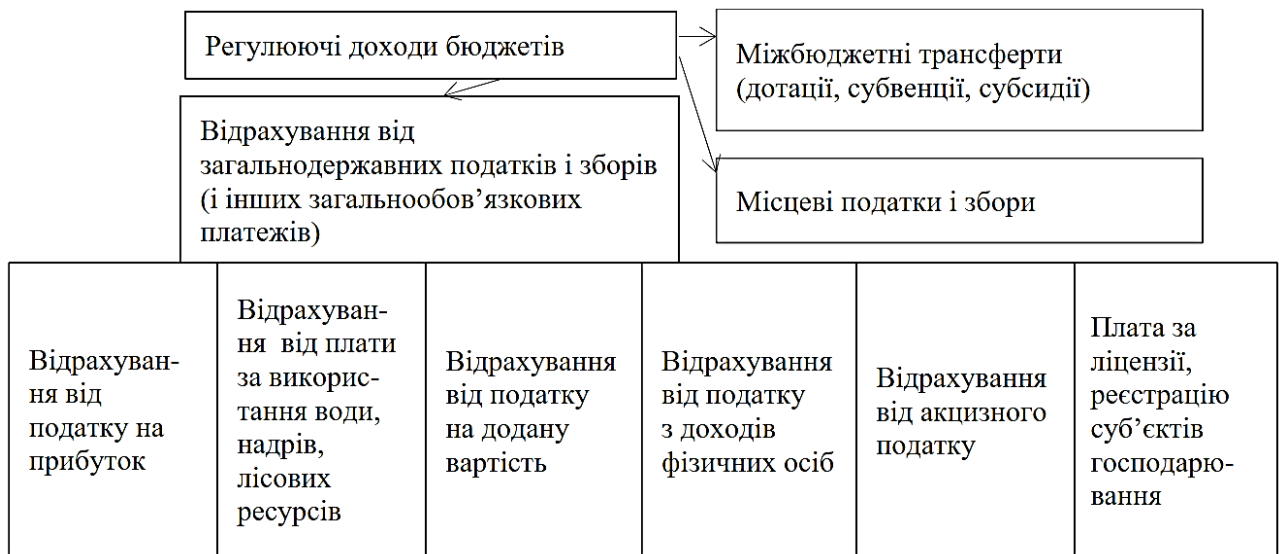

Рисунок 1.6 - Структура регулюючих доходів місцевих бюджетів
Джерело: узагальнено автором на основі [21-27]

Структура регулюючих доходів місцевих бюджетів представляє собою комплексний набір джерел фінансування, спрямованих на забезпечення фінансової стабільності та реалізацію соціально-економічних програм на місцевому рівні [22].

Вона включає в себе доходи від місцевих податків і зборів, дотації та субвенції від вищих рівнів влади, доходи від майна та комунальних послуг, податки на майно та землю, а також інші надходження, такі як штрафи та ліцензійні платежі. Ця структура розробляється з метою забезпечення різноманітних джерел фінансування для вирішення потреб місцевих громад та

ефективного функціонування органів самоврядування. Правильно побудована структура регулюючих доходів сприяє реалізації соціальних та економічних ініціатив, сприяє розвитку і підвищенню якості життя мешканців.

На рис. 1.7 наведена схема фінансової основа регіонального самоврядування.

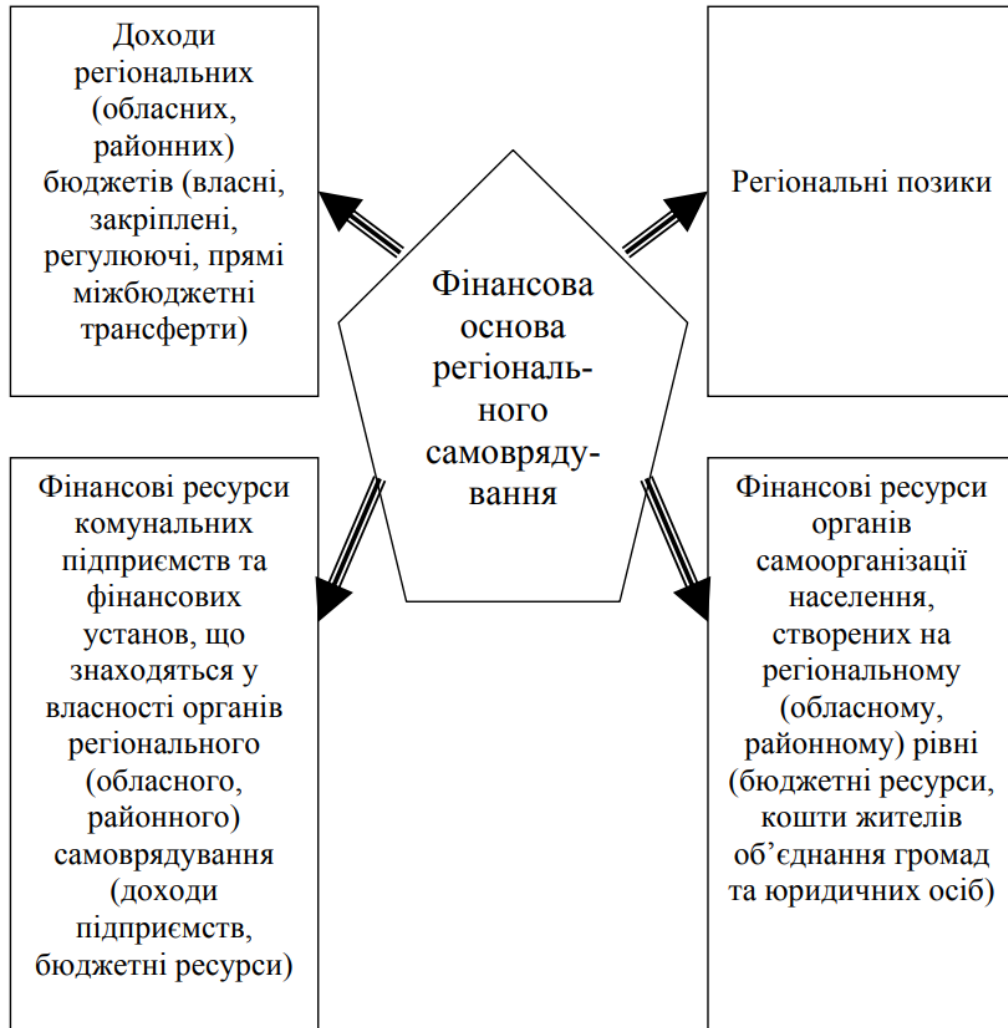

Рисунок 1.7 - Фінансова основа регіонального самоврядування
Джерело: узагальнено автором на основі [30-32]

Суверенітет споживачів суспільних благ досягає свого виняткового рівня, коли існує конкуренція між територіальними утвореннями на місцевому та регіональному рівнях [31].

У такому контексті громадяни можуть вільно вибирати місце свого проживання, спираючись на різноманітний спектр пропонованих суспільних благ. Це сприяє максимальній адаптованості до потреб споживачів, оскільки вони можуть переїхати заради отримання найбільш якісних та різноманітних послуг. Лише в таких умовах економічна ефективність виробництва суспільних благ може досягти свого піка, що забезпечить оптимальне задоволення потреб населення та зростання якості життя.

Отже, фінансова основа регіонального самоврядування визначається системою ресурсів, які забезпечують фінансування діяльності регіональних органів самоврядування та реалізацію їхніх повноважень.

Функції місцевого бюджету, як важливої економічної категорії, можна розглядати через призму його ключових завдань. Формування грошових фондів представляє собою концентрацію коштів у місцевих органах самоврядування, що надходять з різних джерел, таких як податки, відрахування від федеральних і регіональних бюджетів, і доходи від майна в муніципальній власності [21].

Акумуляція фінансових ресурсів в місцевому бюджеті створює можливість для рівномірного економічного та соціального розвитку муніципальних територій. Бюджет виступає інструментом регулювання та стимулювання економічних відносин, сприяючи підвищенню ефективності виробництва.

Розподільна функція місцевого бюджету визначає перерозподіл фінансових ресурсів між різними статтями та групами витрат, зокрема фінансування сфер, таких як охорона здоров'я, освіта, соціально-культурна, і житлово-комунальне господарство. Це необхідно для забезпечення фінансування областей, які не отримують достатньо коштів від інших джерел.

Контрольна функція місцевого бюджету є важливою для визначення своєчасності та повноти надходження фінансових ресурсів та їх ефективного використання. Це включає контроль за використанням дотацій, субвенцій та субсидій, що сприяє прозорості та ефективності бюджетного процесу.

Серед ключових аспектів забезпечення бюджетного процесу на місцевому рівні можна виділити ряд важливих напрямків:

1) Фінансова підтримка галузей економіки: Основна мета фінансової діяльності держави полягає в створенні суспільного продукту та перерозподілі валового внутрішнього продукту (ВВП), щоб підтримати різні галузі національної економіки.

2) Програми соціально-економічного і культурного розвитку: Органи місцевого самоврядування, включаючи їх виконавчі органи, формують програми, спрямовані на соціально-економічний та культурний розвиток територій, що враховують потреби місцевого населення.

3) Диверсифікація та перерозподіл грошових фондів: Місцеві бюджети відіграють роль у диверсифікації та пропорційному перерозподілі фінансових ресурсів для підтримки різних проектів та ініціатив.

4) Використання міжбюджетних трансфертів: Місцеві бюджети користуються міжбюджетними трансфертами, такими як субвенції та дотації вирівнювання, для забезпечення більшого фінансового балансу та підтримки розвитку регіонів.

5) Функція фінансових планів територіальних громад: Місцеві бюджети виконують роль фінансових планів для територіальних громад, враховуючи їхні особливості та поділ за адміністративно-територіальними одиницями.

6) Підтримка національних товаровиробників: Місцеві бюджети призначаються для підтримки та стимулювання національних товаровиробників, сприяючи розвитку місцевого підприємництва.

7) Фінансування зведеного бюджету України: Через місцеві бюджети здійснюється фінансування зведеного бюджету України, внесок у який визначається на рівні територіальних громад.

Ці аспекти визначають міцність та ефективність бюджетного процесу територіальних громад, сприяючи збалансованому розвитку економіки та соціальної сфери на різних рівнях управління.

Фінансове забезпечення розвитку територіальних громад передбачає вирішення певних ключових завдань. Спрямованість на забезпечення високої якості та доступності публічних послуг, оптимальний розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади, а також обґрунтований територіальний розподіл діяльності органів самоврядування та виконавчої влади – це стратегічні напрямки. Створення відповідних матеріальних, фінансових та організаційних умов для виконання повноважень сприятиме вирішенню багатьох проблем у сфері надання публічних послуг та наблизить життя мешканців територій до європейських стандартів.

Для оцінки впливу фінансової децентралізації на соціально-економічний розвиток територіальних громад та функціонування місцевих бюджетів обґрунтовано переваги, що можуть сприяти успішній реалізації обраного курсу реформування. Основні аргументи в підтримку фінансової децентралізації включають стимулювання горизонтальної та вертикальної бюджетної конкуренції, що сприяє економічному розвитку територій та покращенню надання суспільних послуг.

2. Загальна характеристика виконавчого комітету Криворізької міської ради та основних показників його бюджетно-податкової діяльності

Криворізька міська рада — адміністративно-територіальна одиниця та орган місцевого самоврядування у м. Кривий Ріг. Виконавчий орган місцевого самоврядування Криворізької міської ради - створюваний представницьким органом місцевого самоврядування орган, що є підконтрольним і підзвітним відповідній Криворізькій міській раді.

Виконавчий комітет Криворізької міської ради утворюється Криворізькою міською радою на строк її повноважень у складі міського голови м. Кривий Ріг, заступників міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради, керуючого справами виконавчого комітету, а також керівників відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, інших осіб.

Очолює виконавчий комітет Криворізької міської ради міський голова м. Кривий Ріг. Після закінчення повноважень Криворізької міської ради, її виконавчий комітет здійснює свої повноваження до формування нового складу виконавчого комітету Криворізької міської ради.

Кількісний склад виконавчого комітету Криворізької міської ради визначається самостійно Криворізькою міською радою, а його персональний склад затверджується Криворізькою міською радою за пропозицією міського голови м. Кривий Ріг.

Основною формою роботи виконавчого комітету Криворізької міської ради є його засідання, які скликаються міським головою м. Кривий Ріг, а у разі його відсутності - міського голови з питань діяльності виконавчих органів Криворізької міської ради не рідше одного разу на місяць, і є правомочними, якщо в них бере участь більше половини від загального складу виконавчого комітету.

Відділи, управління та інші виконавчі органи Криворізької міської ради створюються Криворізькою міською радою в межах затверджених нею структури і штатів для здійснення повноважень, що належать до відання виконавчих органів. Відділи, управління та інші виконавчі органи Криворізької міської ради є підзвітними і підконтрольними Криворізькій міській раді, яка їх утворила, підпорядкованими її виконавчому комітету. Керівники відділів, управлінь та інших виконавчих органів Криворізької міської ради призначаються на посаду і звільняються з посади міським головою м. Кривий Ріг за погодженням з відповідними органами виконавчої влади.

Робота органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, установ, закладів, комунальних підприємств Кривого Рогу спрямована на реалізацію заходів Програми економічного та соціального розвитку м. Кривого Рогу, яка затверджується на відповідні роки, спираючись на наступні програми та стратегічні плани:

- Програма економічного та соціального розвитку м. Кривого Рогу на 2017–2022 роки, затвердженої рішенням Криворізької міської ради від 21.12.2016 №1171;

- Програма економічного та соціального розвитку м. Кривого рогу на 2017–2023 роки;

- Стратегічний план розвитку міста Кривого Рогу на період до 2025 року, затвердженого рішенням міської ради від 31.03.2016р. №376.

Введення воєнного стану стало важким випробуванням для бюджету Криворізької міської територіальної громади. Під час цього періоду було встановлено оперативний зв'язок з податковими органами, організовано спільні наради та робочі групи для обговорення питань, пов'язаних із забезпеченням доходів бюджету, легалізацією зайнятості, подовженням договорів оренди землі та поліпшенням адміністративних послуг. Ці заходи проводилися за участю відділів, управлінь, виконавчих органів міської ради, а також податкових та контролюючих органів для ефективного вирішення питань ускладненої ситуації.

З моменту введення воєнного стану в Україні фінансові ресурси бюджету Криворізької міської територіальної громади були спрямовані передусім на соціальний захист цивільного населення, підтримку військовослужбовців, осіб, задіяних у територіальній обороні, та евакуйованих громадян. Також були проведені заходи з забезпечення медичних та харчових резервів, вирішення невідкладних питань, спричинених військовими діями, і швидка реакція на загрозу виникнення надзвичайних ситуацій.

Важливий акцент був зроблений на збереженні соціальних видатків, таких як заробітна плата працівників бюджетних установ, розрахунки за енергоносії та комунальні послуги.

Протягом року бюджет Криворізької міської територіальної громади витратив 1 013,3 млн грн на ці заходи. Усього понад 61,6% або 4,6 млрд грн у загальному фонді бюджету Криворізької міської територіальної громади становлять видатки на утримання бюджетних установ, зокрема 417 установ у місті [10].

Внаслідок військової агресії росії виникли труднощі з реалізацією інвестиційних проектів з міжнародною підтримкою, що призвело до складностей у виконанні тендерних процедур. Робота з міжнародними фінансовими організаціями проводилася для звільнення позичальників від виконання зобов'язань за кредитними договорами, звільнення комунальних підприємств від сплати комісій за резервування на суму близько 5 млн. грн. у 2022 році.

Розглянемо більш докладно утворення місцевих фінансів, зокрема надходження за бюджетоутворюючими джерелами у 2020-2022рр. – рис. 8-10.

Загальний обсяг мобілізованих коштів для міського бюджету склав 6,7 млрд грн, в тому числі 6,4 млрд грн до загального фонду та 0,3 млрд грн до спеціального фонду. Щодо власних надходжень до загального фонду, вони досягли 5,2 млрд грн. У порівнянні з попереднім роком відбулося збільшення доходів, зокрема податку на доходи фізичних осіб зросло на 4,9% або 152,4 млн грн, акцизного податку - на 21,3% або 46,3 млн грн, єдиного податку - на 9,3% або 31,7 млн грн, та рентної плати за надра - на 32,8% або 22,9 млн грн.

Отже, надходження за бюджетоутворюючими джерелами становили
- податок на доходи фізичних осіб – 3,2 млрд грн;

- плата за землю – 1,1 млрд грн.;
- єдиний податок – 374,7 млн грн, що склало на 57,7 млн грн менше планових показників,;
- плата за надання адміністративних послуг – 18,4 млн грн, що на 3,3 млн. грн. менше планових показників;
- акцизний податок – 264,1 млн грн,;
- рентна плата за надра – 92,5 млн грн, тобто на 24 млн грн більше планового значення за рахунок збільшення ставки за видобування залізної руди з 8% до 11-12%;
- інші податки, збори та платежі – 146,1 млн. грн.

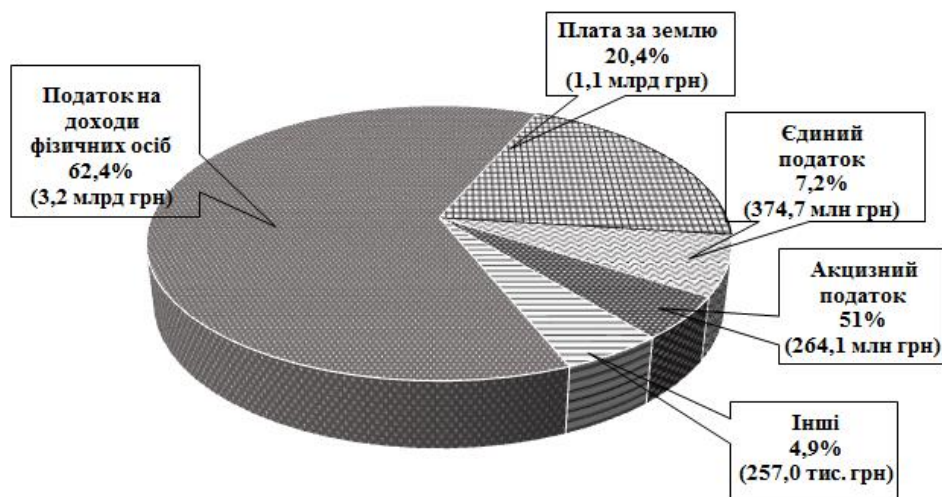

Рисунок 2.1 - Надходження за бюджетоутворюючими джерелами у 2020р.
Джерело: побудовано автором за даними [10]

Як бачимо за рис. 2.1, основну частку надходжень до місцевих бюджетів м. Кривий Ріг забезпечують податки на доходи фізичних осіб та плата за землю.

Виконання бюджетних показників у 2020 році порівняно з попередніми роками стикнулося з труднощами, обумовленими впливом карантинних заходів. Ці заходи призвели до значного зниження економічної активності суб'єктів господарювання та тимчасового звільнення платників від сплати певних податків на рівнях державного та місцевого урядів.

В спеціальному фонді міського бюджету власні доходи до бюджету розвитку склали 22,6 мільйонів гривень, що становить 115,1% від уточненого плану у розмірі 19,7 мільйонів гривень. Ця сума включає кошти, отримані від відчуження майна на суму 10,6 мільйонів гривень, від продажу земельних ділянок – 6,4 мільйона гривень, та пайової участі в розвитку інфраструктури міста – 5,7 мільйона гривень.

Такий успішний результат власних надходжень в спеціальний фонд бюджету міста свідчить про ефективне використання різних джерел фінансування для розвитку міської інфраструктури та відображає позитивний внесок у реалізацію різноманітних проектів у місті.

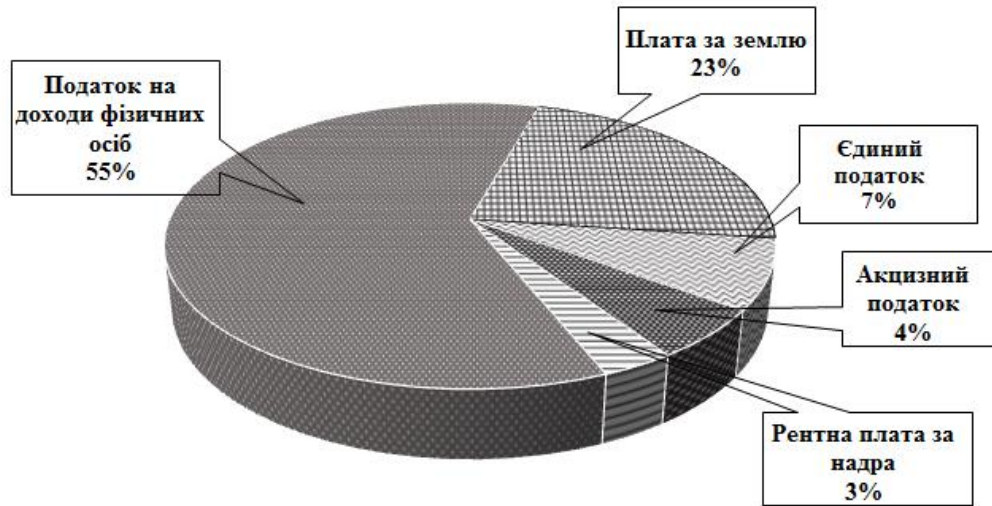

Рисунок 2.2 - Надходження за бюджетоутворюючими джерелами у 2021р.
Джерело: побудовано автором за даними [10]

У 2021 році обсяги податків у бюджеті Криворізької міської територіальної громади відзначилися рядом позитивних тенденцій. Зокрема, податок на доходи фізичних осіб збільшився на 415,1 млн грн або 12,8%, що обумовлено підвищенням розмірів мінімальної та середньої заробітної плати. Плата за землю становила 1,5 млрд грн або 23% від власних доходів. Надходження єдиного податку зросли на 16,5 млн грн порівняно із планом, враховуючи збільшення кількості платників. Акцизний податок склав 285,2 млн грн, досягнувши 101,8% планового рівня.

У спеціальному фонді бюджету розвитку міста зібрано 6,0 млн грн, зокрема за рахунок відчуження майна та пайової участі в інфраструктурному розвитку. За високий показник екологічного податку підприємства сплатили 62,9 млн грн або 105,1% до плану.

До зведеного бюджету Криворізької міської територіальної громади у 2022р. залучено понад 9,3 млрд грн, що відповідає надходженням у 2021 році. Навіть при воєнних умовах більшість мешканців міста сплачували податки, а бізнес успішно адаптувався, досягнувши 97,3% виконання планових показників.

Основні джерела доходів бюджету включають податок на доходи фізичних осіб (54,7% власних доходів), плату за землю (27,2%), єдиний та акцизний податки. Податок на доходи фізичних осіб становив 4,5 млрд грн, виконуючи план на 100,9%.

За результатами 2022р. плата за землю склала 2,2 млрд грн або 87,5% від плану, що пояснюється впливом воєнного стану на платоспроможність платників. Єдиний податок склав 423,8 млн грн, менше на 76,2 млн грн від планових показників, у зв'язку зі змінами в оподаткуванні під час воєнного стану. Акцизний податок досяг 312,3 млн грн, перевиконавши план на 110,9%, завдяки зростанню вартості тютюнових виробів. Рентна плата за надра склала 270,9 млн грн або 113,8% від плану. Екологічний податок становив 35,8 млн грн або 59,7% до плану, враховуючи зменшення викидів та обсягів відходів у зв'язку із скороченням виробництва.

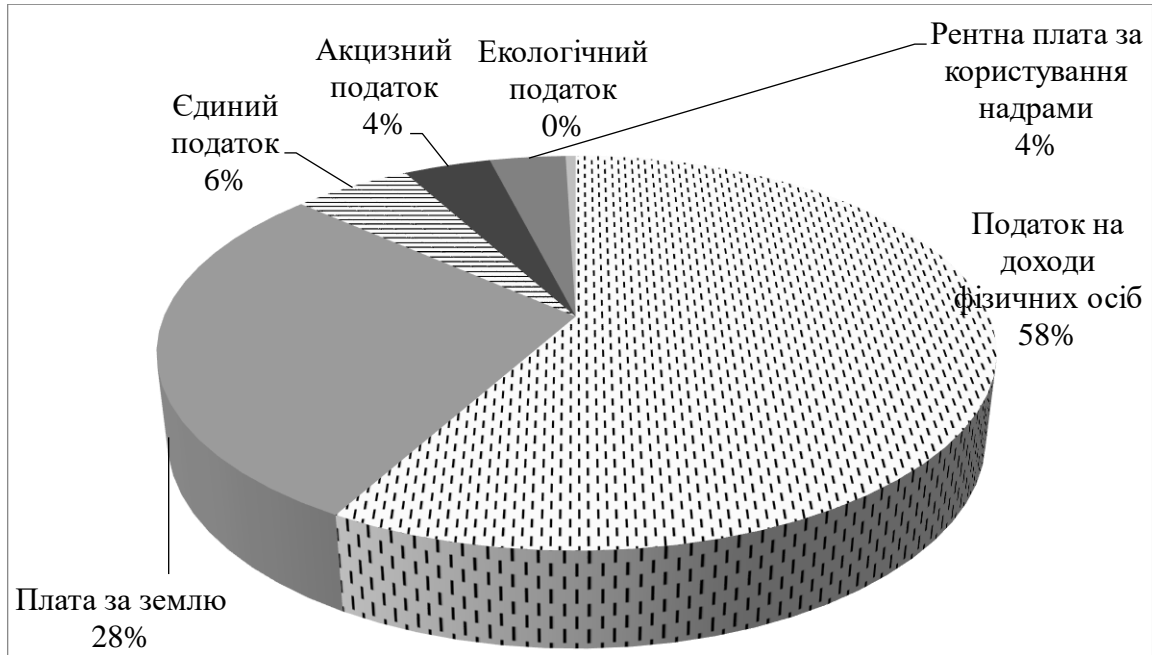

Рисунок 2.3 - Надходження за бюджетоутворюючими джерелами у 2022р.
Джерело: побудовано автором за даними [10]

Як бачимо за рис. 2.1-2.3 та розглядаючи динаміку структури надходжень до бюджету м. Кривий Ріг протягом аналізованих трьох років, виявляються певні тенденції та зміни в розподілі джерел фінансування. Зокрема, можна відзначити, що частка податку на доходи фізичних осіб зазнала певного зниження, зменшившись від 62,4% у 2020 році до 58% у 2022 році. Значення цього показника досягло свого максимального рівня у 2021 році, становлячи 55% у загальній структурі надходжень.

Крім того, відзначається збільшення частки плати за землю у загальній структурі надходжень. Зафіксовано зростання від 20,4% у 2020 році до 28% у 2022 році. Це може бути пов'язано з різноманітністю джерел прибутковості, що стимулює вищу увагу до такого виду оподаткування, як плата за землю.

У той же час, частка єдиного податку та структурна частка інших надходжень залишалися в межах невеликих коливань у проміжку між 6-7% протягом цього тримісячного періоду. За період вивчення ці дві категорії не виявили значних змін, що може свідчити про стабільність їхньої ролі в загальній структурі фінансування бюджету.

На рис. 2.4 наведена структура виконання плану податкових надходжень у м. Кривий Ріг у 2022р.

Як бачимо за даними рис. 2.4, значне перевиконання плану бюджетних надходжень до місцевого бюджету м. Кривий Ріг у 2022р. відбулося лише за статтею податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності, де було заплановано надходження у розмірі 5128 тис. грн., а фактично отримано надходження у розмірі 32317,5 тис. грн.

По більшості інших груп надходжень виконання або наближувалося до планових показників, або незначно їх перевищувало.

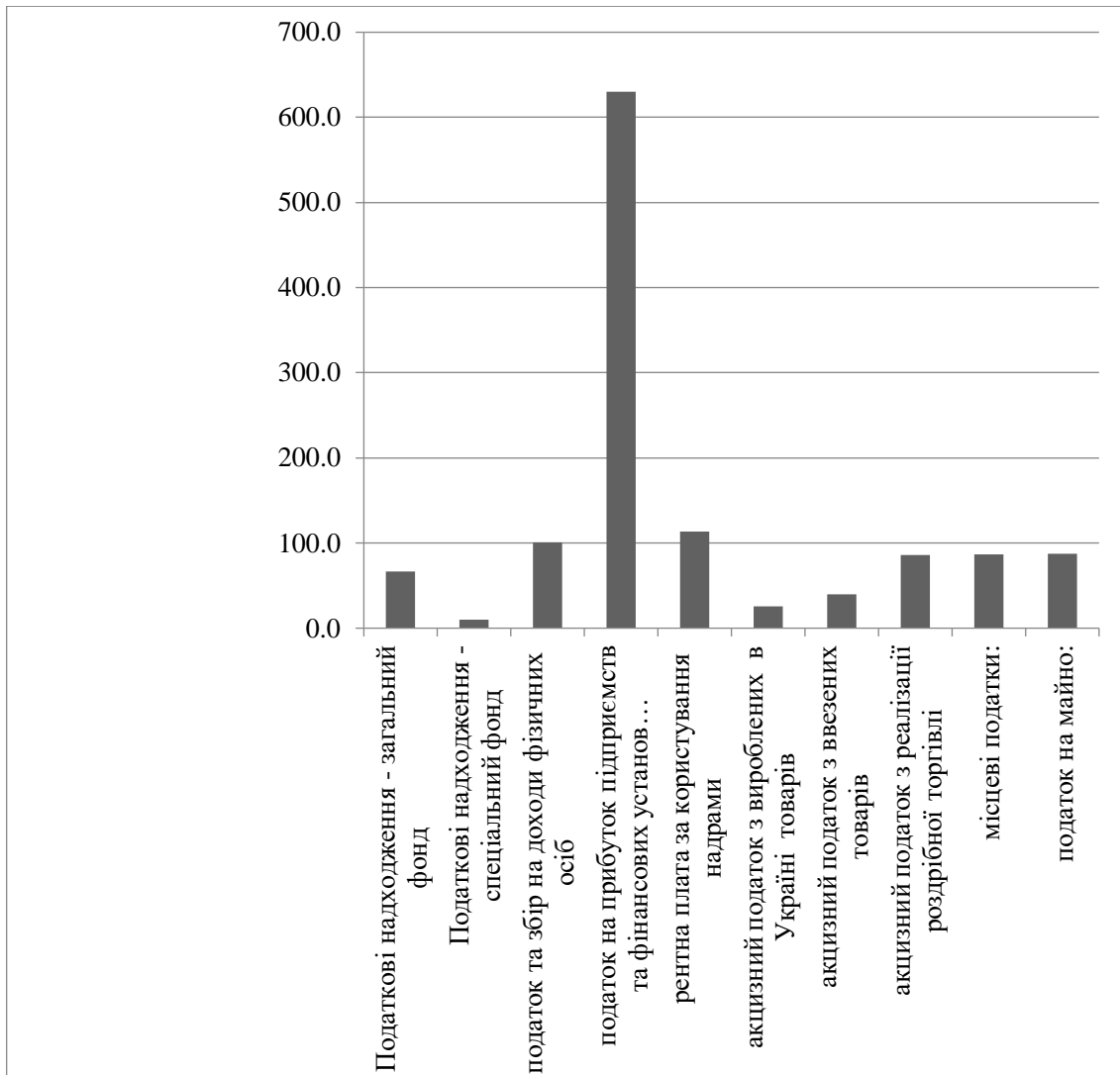

Рисунок 2.5 – Структура виконання плану податкових надходжень у м. Кривий Ріг у 2022р., %

Джерело: побудовано автором за даними [10]

Варто відмітити недовиконання за наступними групами надходжень:

- надходження за рахунок отримання акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) становив всього 26% (за планом 22000 тис. грн., по факту - 5712,5 тис. грн.);

- надходження за рахунок отримання акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) становив 40% (за планом 78000 тис. грн., по факту - 31 166,4 тис. грн.);

- надходження за рахунок отримання акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів становив 86,2% (за планом 181655,1 тис. грн., по факту - 156 636,2 тис. грн.

Також варто відмітити, що в цілому протягом 2022р. надходження місцевих податків були виконані на 87,0%, надходження по податку на майно – 87,5%.

На рис. 2.6 наведена схема співробітництва територіальних громад для забезпечення соціально-економічного розвитку регіону.

Рисунок 2.7 - Співробітництво територіальних громад для забезпечення соціально-економічного розвитку регіону

Джерело: узагальнено автором на основі [32-41]

Ці заходи спрямовані на створення стабільної та стійкої фінансової бази для самоврядування в умовах економічної та соціальної нестабільності.

На рис. 2.8 наведено складові діагностики рівня бюджетної децентралізації регіону, які пропонуються для застосування на практиці органів місцевого самоврядування м. Кривий Ріг.

В подальшому рекомендується використовувати методологічний підхід для проведення діагностики рівня бюджетної децентралізації у регіонах. Цей підхід ґрунтується на виявленні особливостей та закономірностей структурних зрушень в економіці регіонів, що виникають в умовах фінансової децентралізації.

Цей метод дозволяє більш глибоко та системно досліджувати вплив фінансової децентралізації на регіональну економіку. Шляхом аналізу особливостей структурних змін, що відбуваються в регіонах, в результаті впровадження фінансової децентралізації, можна отримати глибше розуміння динаміки цього процесу та визначити можливості для його оптимізації та поліпшення.

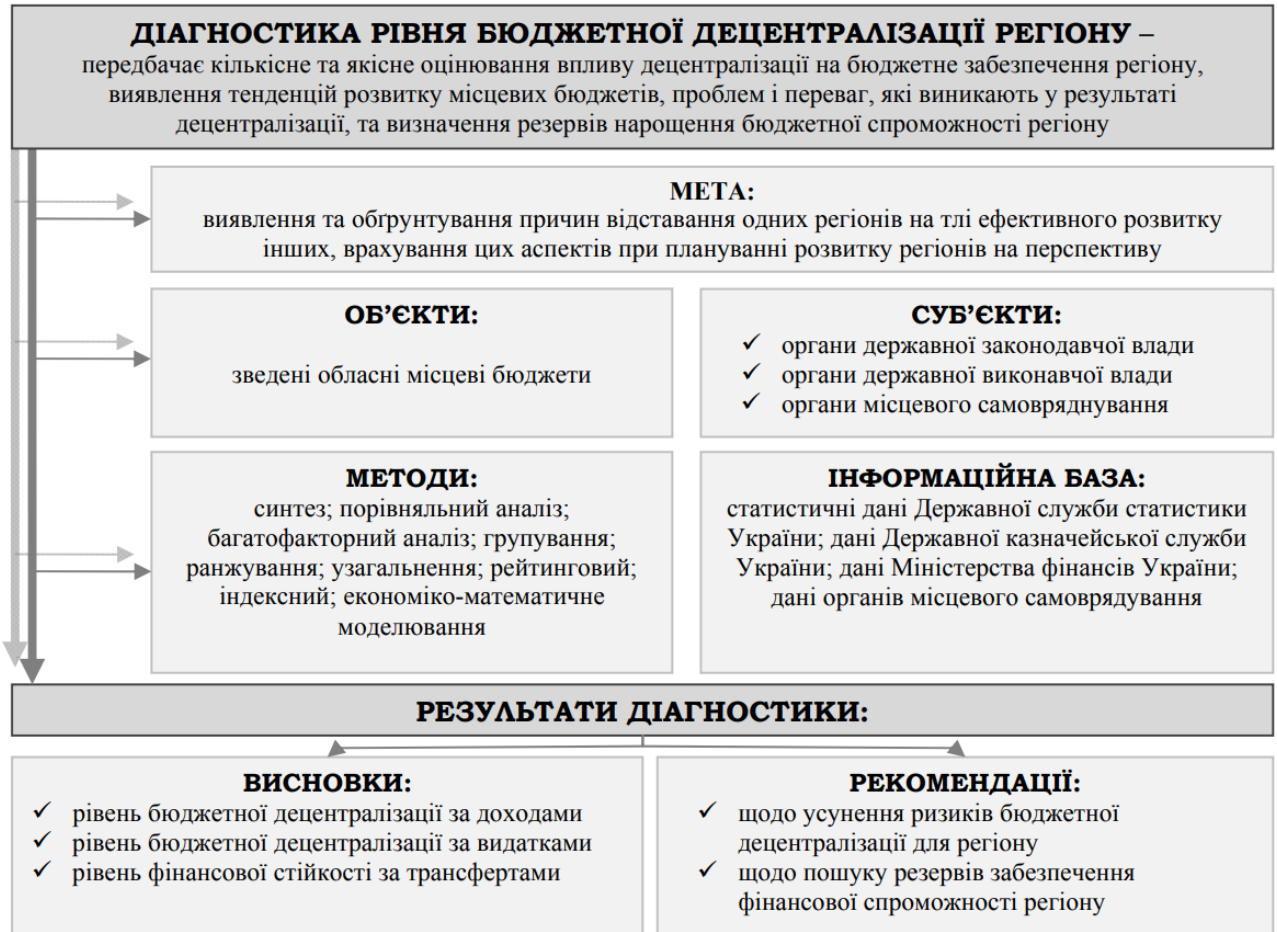

Рисунок 2.8 – Складові діагностики рівня бюджетної децентралізації регіону
Джерело: узагальнено автором на основі [32-41]

Застосування запропонованого підходу дозволяє виявити як сильні, так і слабкі сторони фінансового забезпечення регіонів, а також ідентифікувати можливі резерви для їхнього стимулювання та подальшого розвитку. Цей комплексний метод аналізу надає змогу здійснити об'єктивну оцінку ефективності бюджетної діяльності регіональних структур та визначити стратегічні напрями для поліпшення їхньої фінансової стійкості.

З метою підвищення ефективності формування та укріплення місцевих фінансів самоврядування в Україні, розглядаються різні напрями і стратегії. По-перше, важливим є удосконалення системи місцевого оподаткування та збільшення ставок податків, що сприятиме збільшенню обсягу доходів, доступних для місцевих бюджетів. Диференціація податкових ставок в залежності від регіону може також враховувати специфіку та економічний потенціал кожної території.

По-друге, важливим елементом є розширення можливостей місцевих органів управління фінансами та раціональне використання отриманих коштів. Запровадження ефективного фінансового моніторингу та контролю допоможе уникнути недоцільних витрат і забезпечить оптимальне розподілення ресурсів для максимізації соціально-економічного розвитку.

Також важливо стимулювати ініціативи щодо розвитку місцевих підприємств та інвестицій, що призведе до збільшення обсягів податкових надходжень і сприятиме стійкому фінансовому забезпеченню місцевих громад.

Співробітництво територіальних громад є необхідною складовою для забезпечення соціально-економічного розвитку регіону з кількох ключових причин. Об'єднання громад дозволяє оптимізувати використання обцинних ресурсів, включаючи бюджетні кошти, природні ресурси та інфраструктуру. Спільне вирішення проблем та планування розвитку призводить до ефективнішого використання обмежених ресурсів.

Співпраця між громадами дозволяє створювати та розвивати інфраструктурні проекти, які можуть виходити за межі окремих громад. Це може бути особливо важливим у випадках, коли реалізація значущих інфраструктурних об'єктів потребує спільних зусиль.

Співпраця територіальних громад сприяє розвитку туризму та бізнесу в регіоні. Об'єднання зусиль для створення інноваційних проектів та подій може зробити регіон більш привабливим для туристів та підприємців. Громади можуть співпрацювати в реалізації соціальних програм, таких як охорона здоров'я, освіта та соціальний захист. Об'єднання може забезпечити більш широкий доступ до якісних послуг для всіх мешканців регіону.

Співпраця між різними галузями господарства та областями може створити синергію та сприяти розвитку інноваційних проектів. Взаємодія між освітою, наукою, галузями промисловості та бізнесом сприяє створенню стійкого економічного середовища. Співробітництво територіальних громад виступає ключовим фактором для досягнення сталого розвитку та підвищення якості життя мешканців у цілому регіоні.

3. Аналіз діяльності місцевих органів місцевого самоврядування по формуванню та зміцненню місцевих фінансів

Виконавши аналіз основних показників бюджетно-податкової діяльності виконавчого комітету Криворізької міської, тобто доходної частини місцевих бюджетів м. Кривий Ріг, розглянемо більш докладно структуру витрат місцевих бюджетів – щоб визначитися з основними напрямками подальшого зміцнення місцевих фінансів.

На рис. 3.1-3.2 наведена структура витрат місцевих бюджетів м. Кривий Ріг у 2020р. та у 2021р.

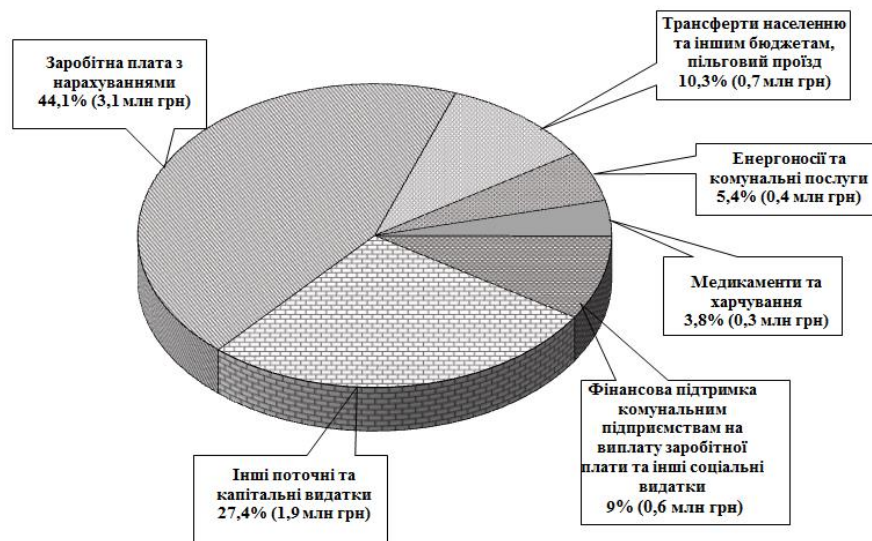

Рисунок 3.1 – Структура витрат місцевих бюджетів м. Кривий Ріг у 2020р.
Джерело: побудовано автором за даними [10]

Протягом 2020 року витрати міського бюджету м. Кривий Ріг склали 6,9 млрд грн. Понад 58% цього обсягу, або 3,4 млрд грн, припадають на витрати на утримання бюджетних установ, кількість працівників яких становить понад 34 тис. осіб.

У 2020р. збережено соціальну спрямованість у використанні бюджетних коштів. Серед усіх видатків загального фонду найвищий обсяг, а саме 85%, припадає на соціальні витрати, які включають виплати за заробітну плату, комунальні послуги, медикаменти, продукти харчування, соціальну допомогу та інші соціальні програми.

Додатково, відповідно до діючого бюджетного законодавства, міський бюджет перераховує державному бюджету реверсну дотацію, що склала 326,2 млн грн, на 100,5 млн грн більше, ніж у 2019 році.

З метою запобігання поширенню COVID-19 у м. Кривий Ріг виділено 85,7 млн грн з резервного фонду міського бюджету. Окрім цього, впроваджено заходи з обмеження видатків на утримання органів управління, що призвело до економії 42,5 млн грн. Загалом, понад 155 млн грн було спрямовано на закупівлю медичних засобів, засобів захисту та соціальну підтримку населення та установ.

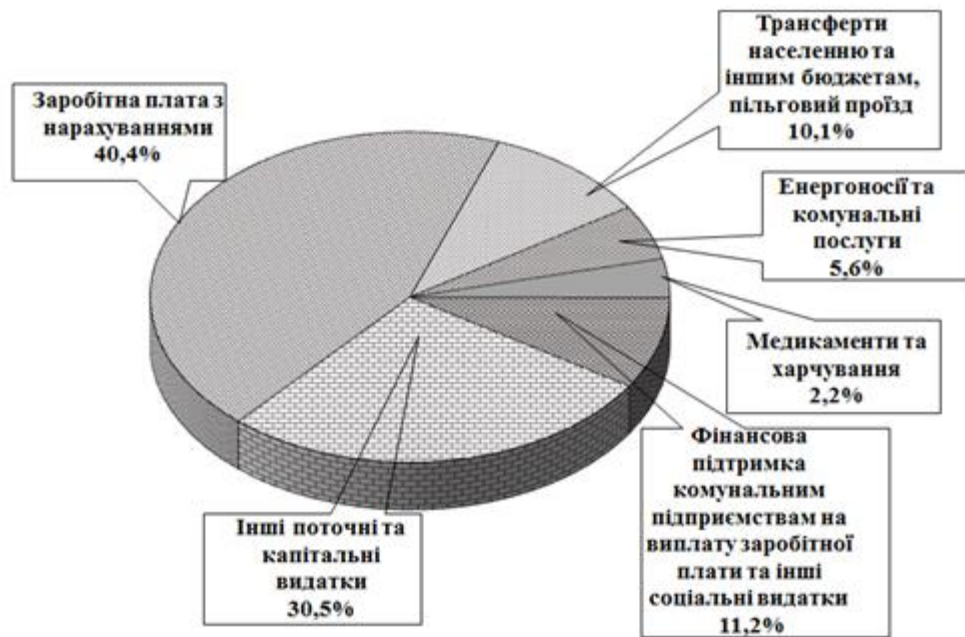

Рисунок 3.2 – Структура витрат місцевих бюджетів м. Кривий Ріг у 2021р.
Джерело: побудовано автором за даними [10]

У 2021 році бюджет міста Кривого Рогу склав 8,9 млрд грн. Понад 67% цього обсягу, або 4,7 млрд грн у загальному фонді бюджету, призначено на утримання бюджетних установ, кількість працівників яких перевищує 34 тис. осіб.

Видатки бюджету Криворізької міської територіальної громади в основному спрямовані на соціальні витрати, що становлять понад 6,0 млрд грн або 86% від обсягу видатків загального фонду. Це охоплює заробітну плату працівникам бюджетної сфери, комунальні послуги, медикаменти, продукти харчування та соціальну допомогу мешканцям міста.

Відповідно до законодавства, міський бюджет перераховує державному бюджету реверсну дотацію в розмірі 465,6 млн грн, що на 139,4 млн грн більше, ніж у 2020 році.

Значна частина коштів була спрямована на боротьбу з COVID-19, зокрема 25,2 млн грн з резервного фонду на закупівлю засобів індивідуального захисту та медичного обладнання. Також витрачено майже 58 млн грн на створення безпечних умов для дітей у навчальних та культурних закладах.

Додатково, понад 78 млн грн направлено на виплату заробітної плати педагогічним і медичним працівникам, а також на оплату енергоспоживання у бюджетних установах та зовнішнє освітлення міста. У сфері інформаційної діяльності оброблено та оприлюднено понад 8 778 повідомлень, 3 329 сюжетів та 1 054 публікації в різних медіа.

Для благоустрою мікрорайонів проведено зустрічі з мешканцями та визначено пріоритети у впорядкуванні територій.

За результатами інвентаризації у 2021р. вартість комунального майна Криворізької міської територіальної громади, що перебуває на власних балансах комунальних підприємств, закладів і установ, становить 47,56 млрд грн, у тому числі: об'єкти житлового та нежитлового фондів – 37,35 млрд грн

або 78,5%, інші об'єкти нерухомості та основні засоби (земельні ділянки, зелені насадження, рухоме майно) – 9,94 млрд грн або 20,9%, об'єкти незавершеного будівництва – 0,27 млрд грн або 0,57%. [10]

Інвестиційна активність у місті відповідає вимогам законодавства України і здійснюється як приватними інвесторами, так і органами влади. Приватні інвестори вкладають кошти у розвиток власного бізнесу, тоді як органи влади спрямовують інвестиції у соціально-культурні та комунальні об'єкти.

Важливу роль в інвестиційній сфері відіграють ключові підприємства міста, серед яких великі компанії-інвестори та визначені світові корпорації. Вони сприяють економічному зростанню Кривого Рогу та в цілому України. Відзначається, що ці підприємства продовжують вкладати кошти в модернізацію виробництва, придбання нового обладнання та реалізацію екологічних ініціатив.

Додатково, з метою перетворення металургії України в «зелену металургію», ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» розпочало будівництво сучасної фабрики огрудкування та реконструкцію 2-го агломераційного цеху із значними інвестиціями. Також в рамках освітнього проєкту «Нова фабрика» спільно з вищими навчальними закладами готується кваліфікований персонал для роботи на цій передовій фабриці.

В умовах воєнного стану фінансування витрат відбувалося в спеціальному порядку, обмеженому черговістю, яку визначено Постановою Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 року №590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану». З моменту введення воєнного стану у фінансові ресурси бюджету Криворізької міської територіальної громади спрямовано, насамперед, на соціальний захист громадян, підтримку військовослужбовців та осіб, задіяних у територіальній обороні, евакуацію громадян, створення запасів медикаментів, харчів, пального та рішення інших невідкладних питань, спричинених воєнними діями. За ці напрямки витрачено 1 013,3 млн грн з бюджету Криворізької міської територіальної громади протягом звітного року.

Видатки на утримання бюджетних установ у 2022р. складають понад 61,6% або 4,6 млрд грн у загальному фонді бюджету. Ці установи налічують 417 із чисельністю працюючих більше 30 тис. осіб. Крім того, за участю Інституту розвитку міста був створений вантажний центр (хаб) у м. Хелмі (Польща), через який було організовано постачання 1027,3 тонн міжнародної гуманітарної допомоги (продуктів харчування, медикаментів, засобів гігієни і т. ін.).

Також були забезпечені постачання 23 генераторів різної потужності, і ще 53 генератори очікуються. Завдяки створеній системі електронного обліку коштів і розподілу допомоги, ефективно організовано цей процес.

На рис. 3.3 наведено виконання плану видатків місцевих бюджетів у м. Кривий Ріг у 2021р.

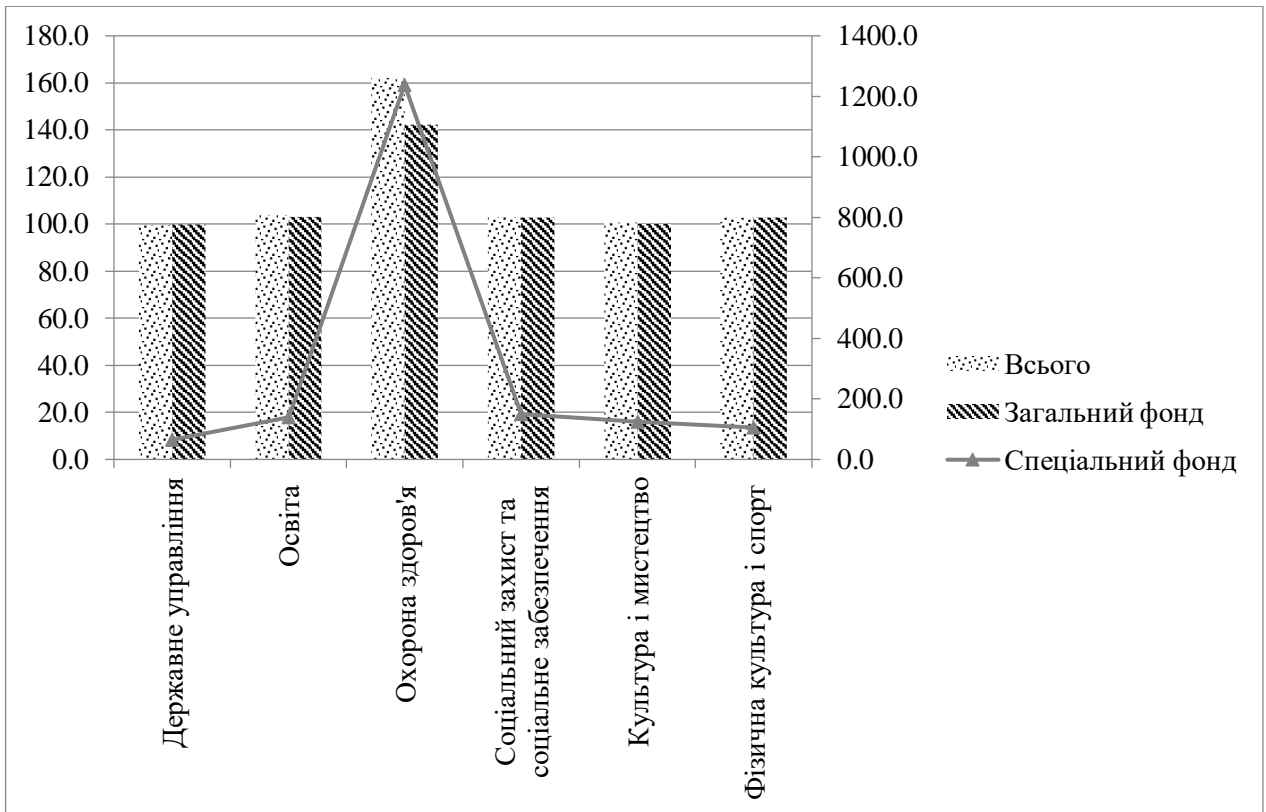

Рисунок 3.3 – Виконання плану видатків місцевих бюджетів у м. Кривий Ріг у 2021р., %

Джерело: побудовано автором за даними [10]

Як бачимо за даними рис. 3.3, найбільше перевиконання плану видатків у 2021р. у м. Кривий Ріг відбулося за напрямом охорона здоров'я за рахунок спеціального фонду, де за планом було передбачено 3665,2 тис. грн., а по факту видатки становили 45385,3 тис. грн., тобто перевищення відбулося більше ніж в 10 раз.

Також перевищення видатків на охорону здоров'я із загального фонду становило 142,3%, та в цілому склало 162,1%. Це перевищення видатків місцевих бюджетів на охорону здоров'я внаслідок пандемії COVID-19 викликане необхідністю надання ефективної та належної медичної допомоги населенню в умовах зростаючого тиску на систему охорони здоров'я. Це перевищення обґрунтоване надзвичайною ситуацією, що вимагає додаткових ресурсів для запобігання та боротьби з поширенням вірусу.

Видатки на медичне обладнання, захисні засоби, ліки та оплату праці медичного персоналу виявились вищими, ніж передбачалося, через потребу у посиленні інфраструктури, забезпеченні робочих місць та збільшенні обсягів медичних послуг.

Це перевищення витрат підкреслює необхідність гнучкості та оперативної реакції місцевих бюджетів на непередбачені обставини, а також акцентує на важливості розробки ефективних стратегій управління ризиками та пандемічної готовності для забезпечення стійкості системи охорони здоров'я в майбутньому.

Крім видатків на охорону здоров'я, всі інші видатки були виконані близько до планових показників із незначним перевищенням у обсязі до 4% - за рахунок загального фонду та всього. За рахунок спеціального фонду також

спостерігалось перевищення видатків за групами видатків: соціальний захист та соціальне забезпечення – на 50,8%, освіта – на 38,4%, культура і мистецтво – на 24,7%.

Єдиним напрямом видатків, за яким план не було виконано є державне управління, де виконання плану видатків по загальному фонду становило 99,75, але по спеціальному фонду всього 65,2% (передбачено видатки у розмірі 1118,4 тис. грн., виконано у розмірі 728,7 тис. грн.).

На рис. 3.4 наведено виконання плану видатків місцевих бюджетів у м. Кривий Ріг у 2022р.

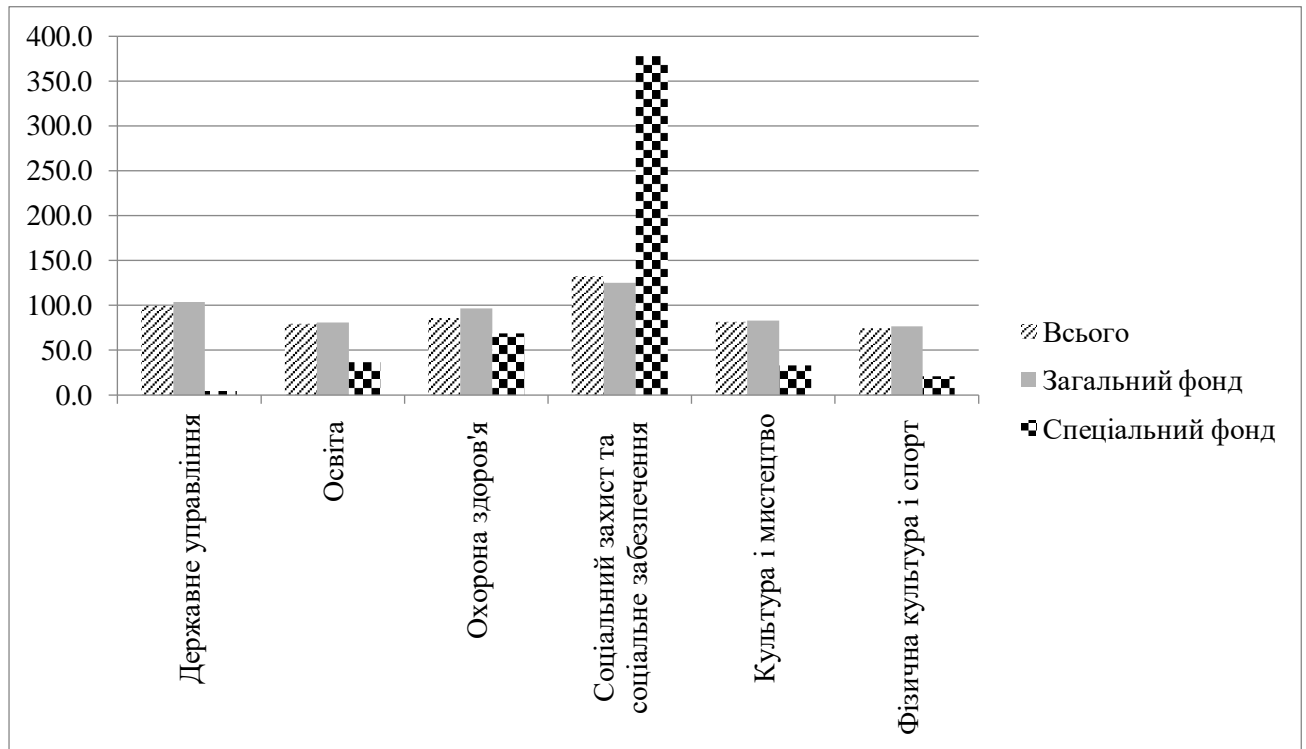

Рисунок 3.4 – Виконання плану видатків місцевих бюджетів у м. Кривий Ріг у 2022р., %

Джерело: побудовано автором за даними [10]

Як бачимо за даними рис. 3.4, найбільше використання коштів місцевого бюджету у місті Кривий Ріг у 2022р. відбулося у сфері соціального захисту та соціального забезпечення. Це стало результатом повномасштабного вторгнення та значного приросту ВПО (внутрішньо переміщених осіб) у місті. Станом на червень 2023 року вже зареєстровано понад 70 тисяч ВПО, що становить близько 11% від загальної кількості мешканців міста, що налічує 634 тисячі осіб.

Це перевикористання бюджетних коштів стало відповіддю на потреби і наслідки вторгнення, враховуючи значну кількість ВПО, які потребують фінансування в сфері соціального захисту. Ця ситуація створює складні виклики для місцевого бюджету та вимагає ефективного управління ресурсами для забезпечення необхідних соціальних послуг і підтримки переселенців.

Єдиним напрямом видатків, де фактичні показники перевищили планові (за рахунок загального фонду) є видатки на державне управління, де виконання плану становило 103,6%. Проте за рахунок спеціального фонду було виконано

всього 4,6% цих витрат (заплановано витати 12402,8 тис. грн., фактично витрачено 568,2 тис. грн.).

По всіх інших показниках видатків спостерігається невиконання планових показників, що докорінно протирічить довоєнній ситуації 2021р., коли виконання майже всіх видатків відповідало або трохи перевищувало заплановані показники. Така ситуація виникла як наслідок повномасштабного вторгнення та в результаті певних проблем з наповненням місцевих бюджетів.

Видатки на освіту за перший рік війни становили загалом 79,4% від запланованих, при тому, що за рахунок загального фонду було виконано 81,3% від планових видатків, а за рахунок спеціального фонду – лише 37,0%.

Видатки на охорону здоров'я за перший рік війни становили загалом 85,7% від запланованих, при тому, що за рахунок загального фонду було виконано 96,4% від планових видатків, а за рахунок спеціального фонду – 68,8%. Отже в цілому фінансування витрат на охорону здоров'я у 2022р. перебувало у кращому стані, ніж фінансування витрат на освіту.

Видатки на культуру і мистецтво за перший рік війни становили загалом 81,5% від запланованих, при тому, що за рахунок загального фонду було виконано 83,3% від планових видатків, а за рахунок спеціального фонду – лише 33,2%.

Видатки на фізичну культуру і спорт за перший рік війни становили загалом 74,6% від запланованих, при тому, що за рахунок загального фонду було виконано 76,9% від планових видатків, а за рахунок спеціального фонду – лише 20,7%, і це – найгірший рівень серед усіх розглянутих показників. Під час повномасштабного воєнного вторгнення пріоритети витрат змінюються, і фізична культура і спорт стають менш пріоритетними секторами для фінансування. Основні фінансові ресурси спрямовуються на термінові потреби, такі як забезпечення безпеки, медичні послуги, гуманітарна допомога та відновлення інфраструктури.

Першочерговим завданням є захист населення та забезпечення його основних потреб у їжі, притулку та медичній допомозі. У таких критичних умовах інші сектори, включаючи фізичну культуру і спорт, можуть бути відкладені, оскільки їхнє фінансування вважається менш критичним у порівнянні із завданнями забезпечення безпеки та життєво важливих послуг.

Крім того, фізична культура і спорт можуть бути тісно пов'язані з розважальними та рекреаційними аспектами життя, які в умовах конфлікту можуть втратити свою актуальність порівняно з іншими пріоритетами. Такі рішення є стратегічними, адаптуючись до надзвичайних обставин та спрямовуючи ресурси на найбільш необхідні потреби населення під час воєнного конфлікту.

Отже можна зазначити, що за умови повномасштабного вторгнення знизився рівень міцності місцевих фінансів у м. Кривий Ріг, що ще більше підвищує актуальність пошуку ефективних шляхів зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні.

В процесі дослідження переваг проведення фінансової децентралізації виявлено різні складові цього процесу. Основні позитивні аспекти включають більше повне забезпечення потреб мешканців територіальних громад у

суспільних благах, оперативне реагування на зміни в їхніх потребах, а також участь громадян у прийнятті рішень та громадський контроль.

Разом з тим, фінансова децентралізація також породжує виклики, такі як конкуренція між органами самоврядування, ризик перенесення владних повноважень, а також необхідність забезпечення прозорості та ефективності у процесі ухвалення рішень. Важливо збалансувати переваги та недоліки фінансової децентралізації для стимулювання сталого розвитку місцевих територій.

На рис. 3.5 наведено значення інтегрального показника рівня бюджетної децентралізації за доходами (у порівнянні 2019 та 2021рр.).

Рисунок 3.5 – Інтегральний показник рівня бюджетної децентралізації за доходами (у порівнянні 2019 та 2021рр.)

Джерело: за даними [11,13]

Як бачимо за даними рис. 3.5, необхідно відзначити, що Дніпропетровська область продемонструвала вражаючий прогрес у справі бюджетної децентралізації, особливо з точки зору доходів, як у порівнянні з 2019 роком, так і в 2021 році. На основі наданих даних можна визнати, що ця область займає провідну позицію в усьому регіоні щодо рівня бюджетної децентралізації з урахуванням доходів.

У 2019 році Дніпропетровська область вже виявилася лідером у цьому питанні, але за даними 2021 року область встановила ще більш суттєві стандарти в реалізації політики бюджетної децентралізації. Її доходи зросли, і вона залишається на чолі рейтингу, що свідчить не лише про стабільність, але й про динамічний розвиток у сфері фінансової децентралізації.

Цей тренд свідчить не лише про ефективність впроваджених реформ у Дніпропетровській області, але й про відданість місцевих органів влади зміцненню економічної самостійності та здатності самостійно вирішувати питання регіонального розвитку.

На рис. 3.6 наведено значення інтегрального показника рівня бюджетної децентралізації за видатками (у порівнянні 2019 та 2021рр.).

Рисунок 3.7 – Інтегральний показник рівня бюджетної децентралізації за видатками (у порівнянні 2019 та 2021рр.)

Джерело: за даними [11,13]

Як бачимо за даними рис. 3.7, на відміну від лідерської позиції, яку займає Дніпропетровська область по рівню бюджетної децентралізації за доходами, у сфері видатків область розташовується на четвертій позиції. Цей показник вказує на те, що управління фінансами в регіоні є більш збалансованим і раціональним, враховуючи обсяги та напрямки розподілу бюджетних коштів.

Можна зробити висновок, що Дніпропетровська область не лише успішно мобілізує та збільшує доходи в рамках бюджетної децентралізації, але й ефективно витрачає ці кошти, спрямовуючи їх на пріоритетні напрями розвитку регіону. Відмінність у рейтингах за доходами та видатками свідчить про стратегічний та осмислений підхід до бюджетного управління, що є ключовим фактором в забезпеченні сталого та збалансованого соціально-економічного розвитку області.

На рис. 3.8 наведено значення інтегрального показника рівня фінансової стійкості місцевих бюджетів (у порівнянні 2019 та 2021рр.).

Рисунок 3.8 – Інтегральний показник рівня фінансової стійкості місцевих бюджетів (у порівнянні 2019 та 2021рр.)

Джерело: за даними [11,13]

Як бачимо за даними рис. 3.8, Дніпропетровська область, розташовуючись на другому місці за рівнем фінансової стійкості місцевих бюджетів, демонструє високий рівень відповідальності та дисциплінованості у використанні бюджетних ресурсів. Це може свідчити про ефективне планування та раціональне використання коштів, а також про наявність системи фінансового контролю, що сприяє уникненню ризиків та забезпечує стабільність бюджетної системи області.

Дана позиція в рейтингу також може вказувати на ефективну роботу місцевих органів самоврядування, здатних забезпечити необхідний баланс між надходженнями та видатками, враховуючи потреби та пріоритети розвитку регіону. Такий показник фінансової стійкості може стати ключовим елементом для привертання інвестицій, а також для забезпечення сталого розвитку території в умовах фінансової нестабільності чи економічних труднощів.

Інноваційні перспективи для зміцнення фінансової самодостатності територіальних громад в Україні включають в себе застосування новаторських підходів у керуванні та розвитку місцевої економіки. Це включає в себе впровадження сучасних технологій для ефективного управління фінансами, автоматизацію бюджетних процесів та створення прозорих систем моніторингу використання коштів. Розвиток місцевого підприємництва, залучення інвестицій та стимулювання інноваційних галузей є також ключовими аспектами, спрямованими на зростання фінансової стійкості та самодостатності територіальних громад.

Для оцінки фінансової потужності регіонів рекомендується застосування багатофакторного порівняльного аналізу, який включає в себе застосування методів групування, порівняльного аналізу, систематизації, ранжування та інших інструментів.

У 2022 році органи місцевого самоврядування в Україні продемонстрували свою стійкість, успішно протистоячи різноманітним викликам, включаючи фінансові труднощі та умови воєнного стану. Органи місцевого самоврядування надавали ефективну підтримку силам тероборони, Збройним Силам України, національній безпеці та внутрішньо переміщеним особам. Вони координували та фінансували заходи з підтримки тероборони, активно залучали міжнародну допомогу та надавали постійну підтримку громадянам у всіх сферах життєдіяльності на місцевому рівні.

Навіть не дивлячись на труднощі у фінансовій та матеріальній сфері під час початкових місяців війни, органи самоврядування виявили високий рівень адаптації до податкових пільг, що були надані державою для забезпечення стабільних економічних умов для бізнесу. Використовуючи власні ресурси, вони успішно підтримували бізнес та розробляли програми для надання підтримки суб'єктам господарювання. Це свідчить про високий рівень відповідальності та ефективності діяльності органів самоврядування в умовах воєнного конфлікту, сприяючи збереженню стійкості та розвитку місцевої економіки.

Інновації у післявоєнному відновленні визначаються як новаторські підходи, стратегії та технології, спрямовані на ефективне та стійке відновлення

та розвиток після військових конфліктів. Основні аспекти інновацій у післявоєнному відновленні включають:

1. Використання сучасних технологій у сферах відновлення інфраструктури, будівництва та управління ресурсами для ефективного відновлення пошкоджених об'єктів.

2. Розробку нових фінансових інструментів, таких як гранти, міжнародні позики або соціальні інвестиції, для забезпечення фінансування проектів відновлення.

3. Розробку програм та ініціатив, спрямованих на соціальне включення та підтримку вразливих груп населення під час періоду відновлення.

4. Впровадження сталого та екологічно чистого підходу до відновлення інфраструктури та містобудування.

5. Розробку та впровадження гуманітарних програм, спрямованих на підтримку освіти, охорони здоров'я та соціального розвитку у зруйнованих регіонах.

6. Проекти та ініціативи, спрямовані на відновлення культурної спадщини та підтримку традицій у постраждалих громадах.

Отже, інновації у післявоєнному відновленні можуть визначати успішність та стійкість процесу відновлення, сприяючи швидкому та збалансованому відновленню після воєнних конфліктів.

Отже, у контексті макроекономічної нестабільності та повномасштабного воєнного вторгнення в Україні можна виділити декілька напрямів для підвищення ефективності формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування:

1) Модернізація системи податків та зборів: Впровадження прозорих і ефективних механізмів збору податків, спрямованих на стимулювання підприємницької діяльності та економічного зростання, при цьому враховуючи особливості регіонального розвитку та потреби місцевих громад.

2) Оптимізація витрат та раціональне управління бюджетними ресурсами: Вдосконалення системи бюджетування та фінансового контролю, визначення пріоритетів для ефективного розподілу обмежених фінансових ресурсів, а також впровадження механізмів моніторингу та аудиту витрат.

3) Залучення інвестицій (в т.ч. іноземних): Розробка та реалізація інвестиційних проектів для залучення додаткових фінансових ресурсів. Створення сприятливого інвестиційного клімату та встановлення партнерських відносин з приватним сектором.

4) Розвиток місцевих ринків праці: Спрямування зусиль на створення нових робочих місць та розвиток місцевих підприємств. Збільшення зайнятості сприятиме зростанню податкових надходжень та соціально-економічному піднесенню громад.

5) Підтримка соціальних програм: Збільшення обсягів фінансування соціальних програм для підтримки тих, хто постраждав внаслідок конфлікту чи економічної нестабільності.

6) Розбудова інституційної спроможності: Зміцнення місцевих органів влади, підвищення їхньої ефективності та здатності вирішувати економічні та соціальні завдання на рівні місцевих громад.

Таким чином, для забезпечення зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні важливо розширити компетенції та можливості цих органів у прийнятті рішень та виконанні делегованих завдань, особливо щодо формування та управління місцевим бюджетом. Зацікавленість у цьому процесі може бути посилена через акумуляцію податків та інших обов'язкових платежів на рівні громад.

Україна, хоча лише розпочала цей шлях, вже володіє інструментами, які сприяють економічному зростанню та забезпечують фінансову стійкість на довгострокову перспективу. З урахуванням негативних впливів таких явищ, як пандемія та російсько-українська війна, на розвиток територіальних громад в Україні, належить підкреслити, що місцеве самоврядування, державна і регіональна влада повинні діяти без помилок, оскільки невдача може скасувати досягнуті результати та завдати шкоду економічному зростанню та стабільності на місцевому рівні.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

В результаті виконання кваліфікаційної магістерської роботи була досягнена поставлена мета, а саме визначені основні шляхи зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні.

Було виконано аналіз та узагальнення теоретико-методологічних аспектів формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні та з'ясовано, що в економічній літературі немає єдиного усталеного трактування поняття «фінанси органів місцевого самоврядування», і різні автори надають власні визначення цієї категорії. Досліджуючи поняття «фінансів органів місцевого самоврядування», врахуємо різноманітні підходи та позиції, висвітлені в економічній науці, що дозволить сформувати комплексне та збалансоване розуміння даної категорії, враховуючи специфіку фінансового управління на рівні місцевого самоврядування. Такий підхід дозволяє врахувати різні погляди на фінансові аспекти органів місцевого самоврядування та допомагає здобути глибше розуміння цієї категорії в контексті сучасних економічних реалій.

Аналіз економічної сутності місцевих бюджетів в контексті системного підходу дозволяє виявити ключові риси, що їм властиві. Однією з основних характеристик є їх територіальна локалізованість, що визначається специфікою географічного розташування. Також важливим аспектом є взаємозв'язок процесів формування та використання економічного та фінансового потенціалу конкретної території.

Місцеві бюджети, керуючись соціальною місією, акцентують увагу на соціально спрямованих видатках, сприяючи поліпшенню якості життя населення. Їхнє функціонування неможливе без організації міжбюджетних відносин, які визначають ступінь взаємозалежності між різними рівнями бюджетної системи.

Важливими аспектами є також законодавча та нормативно-правова регламентація, яка чітко визначає рамки функціонування місцевих бюджетів, та наявність різних учасників бюджетних відносин, які взаємодіють для забезпечення стабільності та розвитку економічної системи на рівні місцевого самоврядування.

Загальний фонд місцевого бюджету охоплює основні фінансові ресурси, які спрямовані на різні сфери діяльності місцевих органів. Зокрема, цей фонд забезпечує фінансування важливих напрямків, таких як освіта, охорона здоров'я, соціальна політика і житлово-комунальне господарство.

Спеціальний фонд, у свою чергу, визначається для конкретних завдань та проектів, і включає в себе спеціальні видатки та доходи, спрямовані на реалізацію певних програм або заходів.

Здійснення планування місцевих бюджетів засноване на системі бюджетних запитів, які розроблені у відповідності до встановлених нормативів та типових форм, що регулюються Міністерством фінансів України. Це механізм допомагає у забезпеченні структурованості та ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні.

Було досліджено сутність та основні складові фінансів органів місцевого самоврядування та з'ясовано, що категорія територіальних фінансів охоплює як місцеві, так і регіональні фінанси, входячи в сферу публічних (суспільних) фінансів. У контексті України традиційно не робиться відокремлення між місцевими та регіональними фінансами, розглядаючи їх як загальний фінансовий комплекс на територіальному рівні.

Фінансова основа місцевого самоврядування визначається комплексом фінансових ресурсів, які забезпечують діяльність органів місцевого самоврядування на території конкретної громади чи регіону. Це поняття охоплює різноманітні джерела доходів та механізми їх збору, розподілу і використання відповідно до потреб та завдань, покладених на місцеву владу.

Одним із головних джерел фінансування є місцеві бюджети, які формуються за рахунок місцевих податків, зборів, платежів, а також відрахувань від загальнодержавних податків і зборів. Громади можуть встановлювати місцеві податки та збори для забезпечення своїх фінансових потреб. Це може включати податки на майно, землю, транспорт, а також інші місцеві збори.

Органи місцевого самоврядування можуть отримувати додаткові фінансові ресурси від центральних органів влади у вигляді дотацій і субвенцій для реалізації конкретних проектів та програм. Громади можуть залучати фінансові ресурси шляхом емісії місцевих облігацій або залучення позик у фінансових установах.

Модель фінансового забезпечення розвитку територіальної громади полягає в використанні принципів гласності, відкритості, ефективності, єдності та достовірності. Ця модель передбачає компліментарний розподіл коштів по всій вертикалі управління, субсидіарні вирішення питань на найближчому рівні до сфери застосування, демократизацію через максимальне залучення громадян до вирішення питань розвитку та департаментизацію, об'єднуючи територіальну і галузеву структури фінансового забезпечення.

У такому контексті громадяни можуть вільно вибирати місце свого проживання, спираючись на різноманітний спектр пропонованих суспільних благ. Це сприяє максимальній адаптованості до потреб споживачів, оскільки вони можуть переїхати заради отримання найбільш якісних та різноманітних послуг. Лише в таких умовах економічна ефективність виробництва суспільних благ може досягти свого піка, що забезпечить оптимальне задоволення потреб населення та зростання якості життя.

Отже, фінансова основа регіонального самоврядування визначається системою ресурсів, які забезпечують фінансування діяльності регіональних органів самоврядування та реалізацію їхніх повноважень.

Серед ключових аспектів забезпечення бюджетного процесу на місцевому рівні можна виділити ряд важливих напрямків:

- 1) Фінансова підтримка галузей економіки: Основна мета фінансової діяльності держави полягає в створенні суспільного продукту та перерозподілі валового внутрішнього продукту (ВВП), щоб підтримати різні галузі національної економіки.

2) Програми соціально-економічного і культурного розвитку: Органи місцевого самоврядування, включаючи їх виконавчі органи, формують програми, спрямовані на соціально-економічний та культурний розвиток територій, що враховують потреби місцевого населення.

3) Диверсифікація та перерозподіл грошових фондів: Місцеві бюджети відіграють роль у диверсифікації та пропорційному перерозподілі фінансових ресурсів для підтримки різних проектів та ініціатив.

4) Використання міжбюджетних трансфертів: Місцеві бюджети користуються міжбюджетними трансфертами, такими як субвенції та дотації вирівнювання, для забезпечення більшого фінансового балансу та підтримки розвитку регіонів.

5) Функція фінансових планів територіальних громад: Місцеві бюджети виконують роль фінансових планів для територіальних громад, враховуючи їхні особливості та поділ за адміністративно-територіальними одиницями.

6) Підтримка національних товаровиробників: Місцеві бюджети призначаються для підтримки та стимулювання національних товаровиробників, сприяючи розвитку місцевого підприємництва.

7) Фінансування зведеного бюджету України: Через місцеві бюджети здійснюється фінансування зведеного бюджету України, внесок у який визначається на рівні територіальних громад.

Ці аспекти визначають міцність та ефективність бюджетного процесу територіальних громад, сприяючи збалансованому розвитку економіки та соціальної сфери на різних рівнях управління.

Надалі було окреслено сучасні підходи до оцінювання ефективності формування і зміцнення фінансів місцевих бюджетів України та з'ясовано, що фінансове забезпечення розвитку територіальних громад передбачає вирішення певних ключових завдань. Спрямованість на забезпечення високої якості та доступності публічних послуг, оптимальний розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади, а також обґрунтований територіальний розподіл діяльності органів самоврядування та виконавчої влади – це стратегічні напрямки. Створення відповідних матеріальних, фінансових та організаційних умов для виконання повноважень сприятиме вирішенню багатьох проблем у сфері надання публічних послуг та наблизить життя мешканців територій до європейських стандартів.

Для оцінки впливу фінансової децентралізації на соціально-економічний розвиток територіальних громад та функціонування місцевих бюджетів обґрунтовано переваги, що можуть сприяти успішній реалізації обраного курсу реформування. Основні аргументи в підтримку фінансової децентралізації включають стимулювання горизонтальної та вертикальної бюджетної конкуренції, що сприяє економічному розвитку територій та покращенню надання суспільних послуг

Було виконано оцінку ефективності формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні та з'ясовано, що з моменту введення воєнного стану в Україні фінансові ресурси бюджету Криворізької міської територіальної громади були спрямовані передусім на соціальний захист

цивільного населення, підтримку військовослужбовців, осіб, задіяних у територіальній обороні, та евакуйованих громадян. Також були проведені заходи з забезпечення медичних та харчових резервів, вирішення невідкладних питань, спричинених військовими діями, і швидка реакція на загрозу виникнення надзвичайних ситуацій.

Надалі було визначено основні напрямків застосування інноваційного підходу до зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні та з'ясовано, що у 2021 році обсяги податків у бюджеті Криворізької міської територіальної громади відзначилися рядом позитивних тенденцій. Зокрема, податок на доходи фізичних осіб збільшився на 415,1 млн грн або 12,8%, що обумовлено підвищенням розмірів мінімальної та середньої заробітної плати. Плата за землю становила 1,5 млрд грн або 23% від власних доходів. Надходження єдиного податку зросли на 16,5 млн грн порівняно із планом, враховуючи збільшення кількості платників. Акцизний податок склав 285,2 млн грн, досягнувши 101,8% планового рівня.

У спеціальному фонді бюджету розвитку міста зібрано 6,0 млн грн, зокрема за рахунок відчуження майна та пайової участі в інфраструктурному розвитку. За високий показник екологічного податку підприємства сплатили 62,9 млн грн або 105,1% до плану.

До зведеного бюджету Криворізької міської територіальної громади у 2022р. залучено понад 9,3 млрд грн, що відповідає надходженням у 2021 році. Навіть при воєнних умовах більшість мешканців міста сплачували податки, а бізнес успішно адаптувався, досягнувши 97,3% виконання планових показників.

Основні джерела доходів бюджету включають податок на доходи фізичних осіб (54,7% власних доходів), плату за землю (27,2%), єдиний та акцизний податки. Податок на доходи фізичних осіб становив 4,5 млрд грн, виконуючи план на 100,9%.

За результатами 2022р. плата за землю склала 2,2 млрд грн або 87,5% від плану, що пояснюється впливом воєнного стану на платоспроможність платників. Єдиний податок склав 423,8 млн грн, менше на 76,2 млн грн від планових показників, у зв'язку зі змінами в оподаткуванні під час воєнного стану. Акцизний податок досяг 312,3 млн грн, перевиконавши план на 110,9%, завдяки зростанню вартості тютюнових виробів. Рентна плата за надра склала 270,9 млн грн або 113,8% від плану. Екологічний податок становив 35,8 млн грн або 59,7% до плану, враховуючи зменшення викидів та обсягів відходів у зв'язку із скороченням виробництва.

Розглядаючи динаміку структури надходжень до бюджету м. Кривий Ріг протягом аналізованих трьох років, виявляються певні тенденції та зміни в розподілі джерел фінансування. Зокрема, можна відзначити, що частка податку на доходи фізичних осіб зазнала певного зниження, зменшившись від 62,4% у 2020 році до 58% у 2022 році. Значення цього показника досягло свого максимального рівня у 2021 році, становлячи 55% у загальній структурі надходжень.

Крім того, відзначається збільшення частки плати за землю у загальній структурі надходжень. Зафіксовано зростання від 20,4% у 2020 році до 28% у

2022 році. Це може бути пов'язано з різноманітністю джерел прибутковості, що стимулює вищу увагу до такого виду оподаткування, як плата за землю.

У той же час, частка єдиного податку та структурна частка інших надходжень залишалися в межах невеликих коливань у проміжку між 6-7% протягом цього тримісячного періоду. За період вивчення ці дві категорії не виявили значних змін, що може свідчити про стабільність їхньої ролі в загальній структурі фінансування бюджету.

Значне перевиконання плану бюджетних надходжень до місцевого бюджету м. Кривий Ріг у 2022р. відбулося лише за статтею податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності, де було заплановано надходження у розмірі 5128 тис. грн., а фактично отримано надходження у розмірі 32317,5 тис. грн.

По більшості інших груп надходжень виконання або наближувалося до планових показників, або незначно їх перевищувало. Варто відмітити недовиконання за наступними групами надходжень:

- надходження за рахунок отримання акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) становив всього 26% (за планом 22000 тис. грн., по факту - 5712,5 тис. грн.);

- надходження за рахунок отримання акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) становив 40% (за планом 78000 тис. грн., по факту - 31 166,4 тис. грн.);

- надходження за рахунок отримання акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів становив 86,2% (за планом 181655,1 тис. грн., по факту - 156 636,2 тис. грн.

Також варто відмітити, що в цілому протягом 2022р. надходження місцевих податків були виконані на 87,0%, надходження по податку на майно – 87,5%.

Найбільше перевиконання плану видатків у 2021р. у м. Кривий Ріг відбулося за напрямом охорона здоров'я за рахунок спеціального фонду, де за планом було передбачено 3 665,2 тис. грн., а по факту видатки становили 45 385,3 тис. грн., тобто перевищення відбулося більше ніж в 10 раз.

Також перевищення видатків на охорону здоров'я із загального фонду становило 142,3%, та в цілому склало 162,1%. Це перевищення видатків місцевих бюджетів на охорону здоров'я внаслідок пандемії COVID-19 викликане необхідністю надання ефективної та належної медичної допомоги населенню в умовах зростаючого тиску на систему охорони здоров'я. Це перевищення обґрунтоване надзвичайною ситуацією, що вимагає додаткових ресурсів для запобігання та боротьби з поширенням вірусу.

Видатки на медичне обладнання, захисні засоби, ліки та оплату праці медичного персоналу виявились вищими, ніж передбачалося, через потребу у посиленні інфраструктури, забезпеченні робочих місць та збільшенні обсягів медичних послуг.

Це перевищення витрат підкреслює необхідність гнучкості та оперативної реакції місцевих бюджетів на непередбачені обставини, а також акцентує на важливості розробки ефективних стратегій управління ризиками та пандемічної готовності для забезпечення стійкості системи охорони здоров'я в майбутньому.

Крім видатків на охорону здоров'я, всі інші видатки були виконані близько до планових показників із незначним перевищенням у обсязі до 4% - за рахунок загального фонду та всього. За рахунок спеціального фонду також спостерігалось перевищення видатків за групами видатків: соціальний захист та соціальне забезпечення – на 50,8%, освіта – на 38,4%, культура і мистецтво – на 24,7%.

Єдиним напрямом видатків, за яким план не було виконано є державне управління, де виконання плану видатків по загальному фонду становило 99,75, але по спеціальному фонду всього 65,2% (передбачено видатки у розмірі 1118,4 тис. грн., виконано у розмірі 728,7 тис. грн.).

Найбільше використання коштів місцевого бюджету у місті Кривий Ріг у 2022р. відбулося у сфері соціального захисту та соціального забезпечення. Це стало результатом повномасштабного вторгнення та значного приросту ВПО (внутрішньо переміщених осіб) у місті. Станом на червень 2023 року вже зареєстровано понад 70 тисяч ВПО, що становить близько 11% від загальної кількості мешканців міста, що налічує 634 тисячі осіб.

Це перевикористання бюджетних коштів стало відповіддю на потреби і наслідки вторгнення, враховуючи значну кількість ВПО, які потребують фінансування в сфері соціального захисту. Ця ситуація створює складні виклики для місцевого бюджету та вимагає ефективного управління ресурсами для забезпечення необхідних соціальних послуг і підтримки переселенців.

Єдиним напрямом видатків, де фактичні показники перевищили планові (за рахунок загального фонду) є видатки на державне управління, де виконання плану становило 103,6%. Проте за рахунок спеціального фонду було виконано всього 4,6% цих витрат (заплановано витрати 12402,8 тис. грн., фактично витрачено 568,2 тис. грн.).

По всіх інших показниках видатків спостерігається невиконання планових показників, що докорінно протирічить довоєнній ситуації 2021р., коли виконання майже всіх видатків відповідало або трохи перевищувало заплановані показники. Така ситуація виникла як наслідок повномасштабного вторгнення та в результаті певних проблем з наповненням місцевих бюджетів.

Видатки на освіту за перший рік війни становили загалом 79,4% від запланованих, при тому, що за рахунок загального фонду було виконано 81,3% від планових видатків, а за рахунок спеціального фонду – лише 37,0%.

Видатки на охорону здоров'я за перший рік війни становили загалом 85,7% від запланованих, при тому, що за рахунок загального фонду було виконано 96,4% від планових видатків, а за рахунок спеціального фонду – 68,8%. Отже в цілому фінансування витрат на охорону здоров'я у 2022р. перебувало у кращому стані, ніж фінансування витрат на освіту.

Видатки на культуру і мистецтво за перший рік війни становили загалом 81,5% від запланованих, при тому, що за рахунок загального фонду було виконано 83,3% від планових видатків, а за рахунок спеціального фонду – лише 33,2%.

Видатки на фізичну культуру і спорт за перший рік війни становили загалом 74,6% від запланованих, при тому, що за рахунок загального фонду було виконано 76,9% від планових видатків, а за рахунок спеціального фонду –

лише 20,7%, і це – найгірший рівень серед усіх розглянутих показників. Під час повномасштабного воєнного вторгнення пріоритети витрат змінюються, і фізична культура і спорт стають менш пріоритетними секторами для фінансування. Основні фінансові ресурси спрямовуються на термінові потреби, такі як забезпечення безпеки, медичні послуги, гуманітарна допомога та відновлення інфраструктури.

Першочерговим завданням є захист населення та забезпечення його основних потреб у їжі, притулку та медичній допомозі. У таких критичних умовах інші сектори, включаючи фізичну культуру і спорт, можуть бути відкладені, оскільки їхнє фінансування вважається менш критичним у порівнянні із завданнями забезпечення безпеки та життєво важливих послуг.

Отже можна зазначити, що за умови повномасштабного вторгнення знизився рівень міцності місцевих фінансів у м. Кривий Ріг, що ще більше підвищує актуальність пошуку ефективних шляхів зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні.

З метою підвищення ефективності формування та укріплення місцевих фінансів самоврядування в Україні, розглядаються різні напрями і стратегії.

По-перше, важливим є удосконалення системи місцевого оподаткування та збільшення ставок податків, що сприятиме збільшенню обсягу доходів, доступних для місцевих бюджетів. Диференціація податкових ставок в залежності від регіону може також враховувати специфіку та економічний потенціал кожної території.

По-друге, важливим елементом є розширення можливостей місцевих органів управління фінансами та раціональне використання отриманих коштів. Запровадження ефективного фінансового моніторингу та контролю допоможе уникнути недоцільних витрат і забезпечить оптимальне розподілення ресурсів для максимізації соціально-економічного розвитку.

Отже, було визначено основні напрямки підвищення ефективності формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні та з'ясовано, що у 2022 році органи місцевого самоврядування в Україні продемонстрували свою стійкість, успішно протистоячи різноманітним викликам, включаючи фінансові труднощі та умови воєнного стану. Органи місцевого самоврядування надавали ефективну підтримку силам тероборони, Збройним Силам України, національній безпеці та внутрішньо переміщеним особам. Вони координували та фінансували заходи з підтримки тероборони, активно залучали міжнародну допомогу та надавали постійну підтримку громадянам у всіх сферах життєдіяльності на місцевому рівні.

Навіть не дивлячись на труднощі у фінансовій та матеріальній сфері під час початкових місяців війни, органи самоврядування виявили високий рівень адаптації до податкових пільг, що були надані державою для забезпечення стабільних економічних умов для бізнесу. Використовуючи власні ресурси, вони успішно підтримували бізнес та розробляли програми для надання підтримки суб'єктам господарювання. Це свідчить про високий рівень відповідальності та ефективності діяльності органів самоврядування в умовах воєнного конфлікту, сприяючи збереженню стійкості та розвитку місцевої економіки.

Було досліджено місце Дніпропетровської області у рейтингах Інтегральних показників рівня бюджетної децентралізації за доходами, видатками та рівня фінансової стійкості місцевих бюджетів. Дніпропетровська область продемонструвала вражаючий прогрес у справі бюджетної децентралізації, особливо з точки зору доходів, як у порівнянні з 2019 роком, так і в 2021 році. На основі наданих даних можна визнати, що ця область займає провідну позицію в усьому регіоні щодо рівня бюджетної децентралізації з урахуванням доходів.

У 2019 році Дніпропетровська область вже виявилася лідером у цьому питанні, але за даними 2021 року область встановила ще більш суттєві стандарти в реалізації політики бюджетної децентралізації. Її доходи зросли, і вона залишається на чолі рейтингу, що свідчить не лише про стабільність, але й про динамічний розвиток у сфері фінансової децентралізації.

Цей тренд свідчить не лише про ефективність впроваджених реформ у Дніпропетровській області, але й про відданість місцевих органів влади зміцненню економічної самостійності та здатності самостійно вирішувати питання регіонального розвитку.

На відміну від лідерської позиції, яку займає Дніпропетровська область по рівню бюджетної децентралізації за доходами, у сфері видатків область розташовується на четвертій позиції. Цей показник вказує на те, що управління фінансами в регіоні є більш збалансованим і раціональним, враховуючи обсяги та напрямки розподілу бюджетних коштів.

Можна зробити висновок, що Дніпропетровська область не лише успішно мобілізує та збільшує доходи в рамках бюджетної децентралізації, але й ефективно витрачає ці кошти, спрямовуючи їх на пріоритетні напрями розвитку регіону. Відмінність у рейтингах за доходами та видатками свідчить про стратегічний та осмислений підхід до бюджетного управління, що є ключовим фактором в забезпеченні сталого та збалансованого соціально-економічного розвитку області.

Дніпропетровська область, розташовуючись на другому місці за рівнем фінансової стійкості місцевих бюджетів, демонструє високий рівень відповідальності та дисциплінованості у використанні бюджетних ресурсів. Це може свідчити про ефективне планування та раціональне використання коштів, а також про наявність системи фінансового контролю, що сприяє уникненню ризиків та забезпечує стабільність бюджетної системи області.

Дана позиція в рейтингу також може вказувати на ефективну роботу місцевих органів самоврядування, здатних забезпечити необхідний баланс між надходженнями та видатками, враховуючи потреби та пріоритети розвитку регіону. Такий показник фінансової стійкості може стати ключовим елементом для привертання інвестицій, а також для забезпечення сталого розвитку території в умовах фінансової нестабільності чи економічних труднощів.

Отже, у контексті макроекономічної нестабільності та повномасштабного воєнного вторгнення в Україні можна виділити декілька напрямів для підвищення ефективності формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування:

1) Модернізація системи податків та зборів: Впровадження прозорих і ефективних механізмів збору податків, спрямованих на стимулювання підприємницької діяльності та економічного зростання, при цьому враховуючи особливості регіонального розвитку та потреби місцевих громад.

2) Оптимізація витрат та раціональне управління бюджетними ресурсами: Вдосконалення системи бюджетування та фінансового контролю, визначення пріоритетів для ефективного розподілу обмежених фінансових ресурсів, а також впровадження механізмів моніторингу та аудиту витрат.

3) Залучення інвестицій (в т.ч. іноземних): Розробка та реалізація інвестиційних проектів для залучення додаткових фінансових ресурсів. Створення сприятливого інвестиційного клімату та встановлення партнерських відносин з приватним сектором.

4) Розвиток місцевих ринків праці: Спрямування зусиль на створення нових робочих місць та розвиток місцевих підприємств. Збільшення зайнятості сприятиме зростанню податкових надходжень та соціально-економічному піднесенню громад.

5) Підтримка соціальних програм: Збільшення обсягів фінансування соціальних програм для підтримки тих, хто постраждав внаслідок конфлікту чи економічної нестабільності.

6) Розбудова інституційної спроможності: Зміцнення місцевих органів влади, підвищення їхньої ефективності та здатності вирішувати економічні та соціальні завдання на рівні місцевих громад.

Інновації у післявоєнному відновленні визначаються як новаторські підходи, стратегії та технології, спрямовані на ефективне та стійке відновлення та розвиток після військових конфліктів. Основні аспекти інновацій у післявоєнному відновленні включають:

1. Використання сучасних технологій у сферах відновлення інфраструктури, будівництва та управління ресурсами для ефективного відновлення пошкоджених об'єктів.

2. Розробку нових фінансових інструментів, таких як гранти, міжнародні позики або соціальні інвестиції, для забезпечення фінансування проектів відновлення.

3. Розробку програм та ініціатив, спрямованих на соціальне включення та підтримку вразливих груп населення під час періоду відновлення.

4. Впровадження сталого та екологічно чистого підходу до відновлення інфраструктури та містобудування.

5. Розробку та впровадження гуманітарних програм, спрямованих на підтримку освіти, охорони здоров'я та соціального розвитку у зруйнованих регіонах.

6. Проекти та ініціативи, спрямовані на відновлення культурної спадщини та підтримку традицій у постраждалих громадах.

Отже, інновації у післявоєнному відновленні можуть визначати успішність та стійкість процесу відновлення, сприяючи швидкому та збалансованому відновленню після воєнних конфліктів.

Таким чином, для забезпечення зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні важливо розширити компетенції та можливості цих

органів у прийнятті рішень та виконанні делегованих завдань, особливо щодо формування та управління місцевим бюджетом. Зацікавленість у цьому процесі може бути посилена через акумуляцію податків та інших обов'язкових платежів на рівні громад.

Україна, хоча лише розпочала цей шлях, вже володіє інструментами, які сприяють економічному зростанню та забезпечують фінансову стійкість на довгострокову перспективу. З урахуванням негативних впливів таких явищ, як пандемія та російсько-українська війна, на розвиток територіальних громад в Україні, належить підкреслити, що місцеве самоврядування, державна і регіональна влада повинні діяти без помилок, оскільки невдача може скасувати досягнуті результати та завдати шкоду економічному зростанню та стабільності на місцевому рівні.

Практична значущість отриманих результатів полягає у проведеному аналізі та узагальненні теоретико-практичних аспектів формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні та у визначенні напрямів зміцнення місцевих фінансів самоврядування в Україні.

Основні результати кваліфікаційної роботи, що характеризують практичну значущість, полягають у такому:

- узагальнено складові моделі фінансового забезпечення розвитку територіальної громади та структура регулюючих доходів місцевих бюджетів;
- виконано порівняльний аналіз структури та виконання плану надходжень та видатків місцевих бюджетів м. кривий Різ за основними структурними групами за 2020-2022рр., в тому числі проведено аналіз змін, що відбулися внаслідок повномасштабного вторгнення;
- досліджено місце Дніпропетровської області у рейтингах Інтегральних показників рівня бюджетної децентралізації за доходами, видатками та рівня фінансової стійкості місцевих бюджетів;
- окреслені основні аспекти інновацій у післявоєнному відновленні та основні напрями підвищення ефективності формування та зміцнення місцевих фінансів самоврядування у контексті макроекономічної нестабільності та повномасштабного воєнного вторгнення.

За результатами дослідження прийняті до публікації тези доповіді «Інноваційні напрями зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування в Україні» для участі у IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України» (м. Хмельницький, 16 листопада 2023 року).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Марценюк О.В., Гуменна О.І., Деньдобра Т.В. Перспективи зміцнення фінансової самодостатності територіальних громад в умовах децентралізації. *Економіка та суспільство*. 2023. № 51. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-50>.
2. Бібік Н. В., Шаповал Г. М. Аналіз міжнародного досвіду розвитку територіальних громад та визначення напрямків його впровадження в Україні. *Сучасний стан наукових досліджень та технологій у промисловості*. 2019. № 2(8). С. 5–14.
3. Варцаба В. І., Мулеса Е. В. Реалізація фінансової децентралізації: виклики та досягнення громад. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 28-2. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/28_2_2018/21.pdf
4. Боковикова Є.О. Актуальні проблеми формування доходів місцевих бюджетів: правові аспекти. *Теорія та практика сучасної юриспруденції : матеріали ХХІІІ науково-практичної конференції*. Харків, 2020. 293 с.
5. Татарин Н. Б., Войтович В. В. Місцеві бюджети як фінансова база місцевого самоврядування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Випуск 11. С. 159-162.
6. Матвійчук В.І. Доходи місцевого бюджету: проблеми формування та особливості використання. *Фінанси, облік, банки*. 2018. № 1(23). С. 141–151.
7. Сокирко О.С. Аналіз стану доходів місцевих бюджетів при реалізації реформи бюджетної децентралізації. *Бізнесінформ. Серія: Економіка, фінанси, грошовий обіг і кредит*. 2019. № 7. С. 304–311.
8. Яковченко Д.М., Насібова О.В. сучасний стан формування та використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів України. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2018/158.pdf
9. Нечипоренко А.В. Теоретичні аспекти бюджетної децентралізації місцевого самоврядування в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Випуск 6 Частина 2. С.122-125.
10. Звіти з виконання у 2020-2022 рр. Програми економічного та соціального розвитку м. Кривого Рогу.
11. Павленко О.П., Лагно О.О. Теоретичні аспекти формування місцевих бюджетів України. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2021. Випуск 2(103). С.46-50.
12. Раделицький Ю. О., Пелехатий А. О., Квасній О. Р. Інтегральне оцінювання рівня бюджетної децентралізації регіонів України. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2018. Вип. 55. С. 90-101.
13. Галамай Р. Я., Симанич Н. Б., Раделицький Ю. О. Імплементация досвіду ефективного адміністрування майнових податків розвинених країн у вітчизняну практику. *Економіка і держава*. 2019. № 1. С. 68-72.
14. Сарнецька А.Я. Фінансові аспекти становлення та розвитку місцевого самоврядування. *Ефективна економіка*. 2018. № 9. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2018/154.pdf.

15. Галько І. М. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення розвитку територіальних громад в умовах децентралізації. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. Вип. 6. С. 127-131.
16. Квасній О. Р., Раделицький Ю. О. Місцеві бюджети в умовах децентралізації: теоретичні аспекти. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Вип. 5. С. 112-118.
17. Волохова І.С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні: монографія. Одеса: Атлант, 2014. 462 с.
18. Василик, О. Д. Теоретичні основи побудови бюджетного механізму. *Фінанси України*. 2008. №11. С. 38-48.
19. Гапонюк, М. А. Місцеві фінанси: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. Київ: КНЕУ, 2013. 184 с.
20. Бабінова О. О. Критерії оцінки ефективності діяльності органів місцевого самоврядування: світовий досвід та Україна. *Стратегічні пріоритети : зб. наук. праць*. 2007. № 2. С. 73–78.
21. Бечко П. К. Місцеві фінанси : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 192 с.
22. Базилевич В. Д. Державні фінанси : навч. посіб. Київ : Атіка, 2002. 368 с.
23. Близнюк О. С. Місцеві фінанси в Україні: правове регулювання : навч. посіб. Київ : Дакор КНТ, 2007. 316 с.
24. Деркач М. І. Аналіз наслідків трансформації Бюджетного кодексу України для місцевих фінансів. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2011. №1(11). С. 22–28.
25. Деркач М. І. Сучасна державна політика у сфері у сфері подолання статичного і динамічного дисбалансів місцевих бюджетів. *Фінанси України*. 2011. № 4. С. 55–64.
26. Пелехатий А. О., Раделицький Ю. О. Напрямки оптимізації податкових механізмів наповнення місцевих бюджетів України в умовах децентралізації. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2018. № 12. С. 56-64.
27. Зайчикова В. В. Місцеві фінанси України та європейських країн. Київ: НДФІ, 2016. 299 с.
28. Кириленко О.П. Місцеві фінанси : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2014. 192 с.
29. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України : Київ : Знання : КОО, 2012. 487 с.
30. Модернізація місцевих фінансів України в умовах економічних і соціальних трансформацій: Монографія / за ред. О.П. Кириленко. Тернопіль: ТНЕУ, «Економічна думка», 2015. 376 с.
31. Управління державним бюджетом України : підруч. / за заг. ред. М. Я. Азарова. Київ : Зовн. торгівля, 2010. 816 с.
32. Фінанси : підруч. / за ред. С. І. Юрія та В. М. Федосова. Київ : Знання, 2008. 611 с.
33. Б'юкенен Дж. Суспільні фінанси і суспільний вибір: два протилежних бачення держави. Київ : Вид. дім «КМ Академія», 2004. 175 с.
34. Павлюк К. В. Формування доходів місцевих бюджетів. *Фінанси України*. 2016. С. 24-37.
35. Раделицький Ю. О. Проблеми наповнення місцевих бюджетів в Україні в контексті фінансової децентралізації. *Науковий журнал Тернопільського*

- національного економічного університету «Світ фінансів». 2017. Вип. 2 (51). С. 29-42.
36. Гончаренко М. В. Фінансове забезпечення розвитку територій: теоретичний аспект. *Державне будівництво*. 2012. № 2. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2012_2_21
 37. Козій І. С. Місце і значення фінансового забезпечення в структурі фінансового механізму. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2008. Вип. 18. С. 223-229.
 38. Бабух І. Б. Роль місцевих бюджетів та органів місцевого самоврядування в управлінні розвитком територіальних громад. *Економічний аналіз*. 2012. Вип. 11. Ч. 1. С. 70-75.
 39. Сторонянська І. Фінансове забезпечення розвитку сільських територіальних громад: монографія. Львів : ДУ «ІРД імені М. І. Долішнього НАН України», 2014. 190 с.
 40. Грицяк І. Зародження, становлення і розвиток місцевого самоврядування в Україні. *Міське самоврядування та регіональний розвиток в Україні*. 2013. № 2. С. 58-64.
 41. Козаченко Ю.П. Становлення та розвиток інституту місцевого самоврядування в Україні. *Право та державне управління*. 2015. № 4. С. 136-142.
 42. Парасюк І.Л. Міське самоврядування в Україні та світі. Цікаві факти. Київ: ФОП Москаленко О.М., 2016. 15 с.
 43. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України URL: <http://me.gov.ua>.
 44. Неізнана О.В., Іванова Н.С., Коч Ю.Л. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи : для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітня програма «Міське фінанси», ступінь магістр. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2022. 12 с.

ДОДАТКИ

Інформація
щодо виконання бюджету Криворізької міської територіальної громади
за 2021 рік

тис.гр
н.

Показники міського бюджету	Затверджений план на 2021 рік	у тому числі:			Уточнений план станом на 01.01.2022	у тому числі:			Виконано станом на 01.12.2021	у тому числі:		
		загальний фонд	спеціальний фонд	у тому числі бюджет розвитку		загальний фонд	спеціальний фонд	у тому числі бюджет розвитку		загальний фонд	спеціальний фонд	у тому числі бюджет розвитку
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>
НАДХОДЖЕННЯ												
ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ	6 242 987,0	6 183 087,0	59 900,0	0,0	6 208 403,0	6 148 503,0	59 900,0	0,0	6 108 147,5	6 045 217,8	62 929,7	0,0
<i>у тому числі:</i>												
податок та збір на доходи фізичних осіб	3 913 000,0	3 913 000,0	0,0	0,0	3 802 000,0	3 802 000,0	0,0	0,0	3 660 290,7	3 660 290,7	0,0	0,0
податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності	30 000,0	30 000,0	0,0	0,0	10 670,0	10 670,0	0,0	0,0	10 688,7	10 688,7	0,0	0,0
рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення	132 000,0	132 000,0	0,0	0,0	196 000,0	196 000,0	0,0	0,0	196 577,2	196 577,2	0,0	0,0
акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	22 000,0	22 000,0	0,0	0,0	22 000,0	22 000,0	0,0	0,0	24 109,6	24 109,6	0,0	0,0
акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	78 000,0	78 000,0	0,0	0,0	78 000,0	78 000,0	0,0	0,0	81 911,7	81 911,7	0,0	0,0
акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів	71 205,0	71 205,0	0,0	0,0	65 205,0	65 205,0	0,0	0,0	66 198,5	66 198,5	0,0	0,0
місцеві податки:	1 936 882,0	1 936 882,0	0,0	0,0	1 974 628,0	1 974 628,0	0,0	0,0	2 005 441,4	2 005 441,4	0,0	0,0
податок на майно:	1 516 435,0	1 516 435,0	0,0	0,0	1 526 765,0	1 526 765,0	0,0	0,0	1 540 803,0	1 540 803,0	0,0	0,0
<i>податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості</i>	13,0	13,0	0,0	0,0	63,0	63,0	0,0	0,0	113,5	113,5	0,0	0,0
<i>податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості</i>	46,0	46,0	0,0	0,0	226,0	226,0	0,0	0,0	245,9	245,9	0,0	0,0
<i>податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості</i>	326,0	326,0	0,0	0,0	1 876,0	1 876,0	0,0	0,0	2 542,5	2 542,5	0,0	0,0
<i>податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості</i>	2 250,0	2 250,0	0,0	0,0	11 470,0	11 470,0	0,0	0,0	12 600,5	12 600,5	0,0	0,0

<i>нерухомості</i>												
земельний податок з юридичних осіб	214 884,0	214 884,0	0,0	0,0	214 884,0	214 884,0	0,0	0,0	241 558,9	241 558,9	0,0	0,0
орендна плата з юридичних осіб	1 254 000,0	1 254 000,0	0,0	0,0	1 254 000,0	1 254 000,0	0,0	0,0	1 234 916,2	1 234 916,2	0,0	0,0
земельний податок з фізичних осіб	5 604,0	5 604,0	0,0	0,0	5 604,0	5 604,0	0,0	0,0	6 835,3	6 835,3	0,0	0,0
орендна плата з фізичних осіб	37 512,0	37 512,0	0,0	0,0	37 512,0	37 512,0	0,0	0,0	40 833,3	40 833,3	0,0	0,0
транспортний податок з фізичних осіб	865,0	865,0	0,0	0,0	722,0	722,0	0,0	0,0	745,4	745,4	0,0	0,0
транспортний податок з юридичних осіб	935,0	935,0	0,0	0,0	408,0	408,0	0,0	0,0	411,5	411,5	0,0	0,0
туристичний збір	1 047,0	1 047,0	0,0	0,0	1 047,0	1 047,0	0,0	0,0	1 283,0	1 283,0	0,0	0,0
єдиний податок	419 400,0	419 400,0	0,0	0,0	446 816,0	446 816,0	0,0	0,0	463 355,4	463 355,4	0,0	0,0
екологічний податок	59 900,0	0,0	59 900,0	0,0	59 900,0	0,0	59 900,0	0,0	62 928,3	0,0	62 928,3	0,0
надходження від сплати збору за забруднення навколишнього природного середовища фізичними особами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	0,0	1,4	0,0
НЕПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ	138 343,4	39 281,4	99 062,0	0,0	269 216,3	73 865,4	195 350,9	0,0	274 782,0	79 273,7	195 508,3	129,4
<i>у тому числі:</i>												
частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного місцевого бюджету	494,0	494,0	0,0	0,0	118,0	118,0	0,0	0,0	-506,4	-506,4	0,0	0,0
плата за надання адміністративних послуг	17 138,0	17 138,0	0,0	0,0	23 300,0	23 300,0	0,0	0,0	24 124,2	24 124,2	0,0	0,0
кошти гарантійного та реєстраційного внесків, що визначені Законом України «Про оренду державного та комунального майна», які підлягають перерахуванню оператором електронного майданчика до відповідного бюджету	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	143,1	143,1	0,0	0,0
надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	15 000,0	15 000,0	0,0	0,0	18 500,0	18 500,0	0,0	0,0	20 628,3	20 628,3	0,0	0,0
надходження коштів від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва	0,0	0,0	0,0	0,0	2 221,8	0,0	2 221,8	0,0	2 221,8	0,0	2 221,8	0,0
адміністративні штрафи та інші санкції	900,0	900,0	0,0	0,0	950,0	950,0	0,0	0,0	1 192,1	1 192,1	0,0	0,0
державне мито	3 100,0	3 100,0	0,0	0,0	4 100,0	4 100,0	0,0	0,0	4 914,2	4 914,2	0,0	0,0
інші надходження	2 649,4	2 649,4	0,0	0,0	26 897,4	26 897,4	0,0	0,0	28 743,6	28 743,6	0,0	0,0
грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності	100,0	0,0	100,0	0,0	7 700,0	0,0	7 700,0	0,0	7 782,3	0,0	7 782,3	0,0
кошти за шкоду, що заподіяна на земельних ділянках державної та комунальної власності, які не надані у користування та не передані у власність, внаслідок їх самовільного	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	34,6	34,6	0,0	0,0

зайняття, використання не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу; відшкодування збитків за погіршення якості ґрунтового покриву тощо та за недержання доходів у зв'язку з тимчасовим невикористанням земельних ділянок													
власні надходження бюджетних установ	98 962,0	0,0	98 962,0	0,0	185 429,1	0,0	185 429,1	0,0	185 374,5	0,0	185 374,5	0,0	0,0
плата за гарантії, надані Верховною Радою Автономної республіки Крим та міськими радами	0,012	0,0	0,012	0,012	0,012	0,00	0,012	0,012	0,012	0,0	0,012	0,012	0,012
Відсотки за користування пільговим довгостроковим державним кредитом, наданим молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0
надходження коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	129,4	0,0	129,4	129,4	129,4
ДОХОДИ ВІД ОПЕРАЦІЙ З КАПІТАЛОМ	7 167,4	0,0	7 167,4	7 167,4	7 167,4	0,0	7 167,4	7 167,4	5 883,2	4,8	5 878,4	5 878,4	5 878,4
<i>у тому числі:</i>													
кошти від відчуження майна, що належить Автономній Республіці Крим та майна, що перебуває в комунальній власності	4 500,0	0,0	4 500,0	4 500,0	4 500,0	0,0	4 500,0	4 500,0	5 859,4	0,0	5 859,4	5 859,4	5 859,4
надходження коштів від Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,8	4,8	0,0	0,0	0,0
кошти від продажу землі	2 667,4	0,0	2 667,4	2 667,4	2 667,4	0,0	2 667,4	2 667,4	19,0	0,0	19,0	19,0	19,0
Цільові фонди, утворені Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади	19 106,7	0,0	19 106,7	19 106,7	19 106,7	0,0	19 106,7	0,0	18 923,6	0,0	18 923,6	0,0	0,0
УСЬОГО ДОХОДІВ власних та закріплених:	6 407 604,5	6 222 368,4	185 236,1	7 167,4	6 503 893,4	6 222 368,4	281 525,0	7 167,4	6 407 736,3	6 124 496,3	283 240,0	6 007,8	6 007,8
Субвенції, дотації, одержані з інших бюджетів	1 145 591,9	1 145 591,9	0,0	0,0	2 627 948,2	1 309 480,9	1 318 467,3	167 013,4	2 625 479,5	1 308 649,6	1 316 829,9	167 013,4	167 013,4
РАЗОМ ДОХОДІВ:	7 553 196,3	7 367 960,2	185 236,1	7 167,4	9 131 841,6	7 531 849,3	599 992,3	1 174 180,8	9 033 215,8	7 433 145,9	1 600 069,9	173 021,2	173 021,2
Запозичення (відповідно до Угоди про передачу коштів позики між Міністерством фінансів України, Міністерством розвитку громад та територій України, Криворізькою міською радою)	54 793,0	0,0	54 793,0	54 793,0	54 793,0	0,0	54 793,0	54 793,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
УСЬОГО НАДХОДЖЕНЬ	7 607 989,3	7 367 960,2	240 029,1	61 960,4	9 186 634,6	7 531 849,3	1 654 785,3	228 973,8	9 033 215,8	7 433 145,9	1 600 069,9	173 021,2	173 021,2
ВИТРАТИ													
Державне управління	268 970,8	267 852,4	1 118,4	230,0	270 885,5	270 097,3	788,2	255,0	267 851,7	267 123,0	728,7	202,7	202,7
Освіта	3 224 472,8	3 137 199,2	87 273,6	6 416,0	3 379 812,5	3 251 621,1	128 191,4	13 195,5	3 350 907,2	3 230 122,8	120 784,4	12 982,1	12 982,1

Охорона здоров'я	203 014,7	199 349,5	3 665,2	3 665,2	489 941,3	289 107,9	200 833,4	198 806,3	329 158,8	283 773,5	45 385,3	43 358,2
Соціальний захист та соціальне забезпечення	465 821,3	461 051,9	4 769,4	191,0	485 593,4	477 142,9	8 450,5	2 480,3	480 490,2	473 299,3	7 190,9	2 143,8
Культура і мистецтво	144 164,3	139 825,5	4 338,8	604,1	148 120,5	142 386,5	5 734,0	1 004,1	145 205,6	139 794,2	5 411,4	999,0
Фізична культура і спорт	143 018,3	136 713,4	6 304,9	602,0	150 463,7	143 186,6	7 277,1	0,0	146 963,7	140 380,9	6 582,8	0,0
Житлово-комунальне господарство	454 174,2	413 625,1	40 549,1	38 549,1	1 585 227,3	358 429,3	1 226 798,0	41 050,2	1 558 764,3	342 488,7	1 216 275,6	32 175,3
у тому числі:												
Експлуатація та технічне обслуговування житлового фонду	20 872,2	872,2	20 000,0	20 000,0	20 446,2	272,1	20 174,1	20 000,0	14 558,5	253,3	14 305,2	14 131,2
Забезпечення діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії	27 000,0	27 000,0	0,0	0,0	28 488,5	28 488,5	0,0	0,0	28 486,8	28 486,8	0,0	0,0
Забезпечення діяльності водопровідно-каналізаційного господарства	11 629,6	0,0	11 629,6	11 629,6	11 629,6	0,0	11 629,6	11 629,6	8 663,5	0,0	8 663,5	8 663,5
Забезпечення надійної та безперебійної експлуатації ліфтів	80,1	80,1	0,0	0,0	80,1	80,1	0,0	0,0	65,8	65,8	0,0	0,0
Інша діяльність, пов'язана з експлуатацією об'єктів житлово-комунального господарства	1 850,0	1 850,0	0,0	0,0	1 740,0	1 740,0	0,0	0,0	1 740,0	1 740,0	0,0	0,0
Організація благоустрою населених пунктів	351 540,9	344 621,4	6 919,5	6 919,5	285 973,8	285 834,3	139,5	40,0	274 934,5	274 844,9	89,6	0,0
Погашення заборгованості з різниці в тарифах, що підлягає урегулюванню згідно із Законом України "Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості тепlopостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водов	0,0	0,0	0,0	0,0	1 149 426,8	0,0	1 149 426,8	0,0	1 147 789,3	0,0	1 147 789,3	0,0
Проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа	0,0	0,0	0,0	0,0	9 383,0	2,4	9 380,6	9 380,6	9 383,0	2,4	9 380,6	9 380,6
Витрати, пов'язані з наданням та обслуговуванням пільгових довгострокових кредитів, наданих громадянам на будівництво/реконструкцію/придбання житла	28,2	28,2	0,0	0,0	28,2	28,2	0,0	0,0	25,0	25,0	0,0	0,0
Інша діяльність у сфері житлово-комунального господарства	41 173,2	39 173,2	2 000,0	0,0	78 031,1	41 983,7	36 047,4	0,0	73 117,9	37 070,5	36 047,4	0,0
Здійснення заходів із землеустрою	8 300,0	8 300,0	0,0	0,0	6 258,4	4 036,6	2 221,8	0,0	3 786,1	3 786,1	0,0	0,0
Будівництво та регіональний розвиток	487 888,1	902,7	486 985,4	486 985,4	433 443,8	0,0	433 443,8	415 300,4	289 981,1	0,0	289 981,1	271 837,6
Будівництво об'єктів житлово-комунального господарства	308 515,8	0,0	308 515,8	308 515,8	198 586,1	0,0	198 586,1	186 142,3	131 928,2	0,0	131 928,2	119 484,4
Будівництво освітніх установ та закладів	33 644,3	0,0	33 644,3	33 644,3	25 512,5	0,0	25 512,5	19 812,9	19 210,0	0,0	19 210,0	13 510,3
Будівництво медичних установ та закладів	69 081,0	0,0	69 081,0	69 081,0	49 031,5	0,0	49 031,5	49 031,5	36 873,0	0,0	36 873,0	36 873,0

Будівництво установ та закладів соціальної сфери	0,0	0,0	0,0	0,0	5 466,3	0,0	5 466,3	5 466,3	4 924,4	0,0	4 924,4	4 924,4
Будівництво установ та закладів культури	34 170,6	0,0	34 170,6	34 170,6	35 328,0	0,0	35 328,0	35 328,0	29 768,9	0,0	29 768,9	29 768,9
Будівництво споруд, установ та закладів фізичної культури і спорту	35 000,0	0,0	35 000,0	35 000,0	30 377,4	0,0	30 377,4	30 377,4	20 439,3	0,0	20 439,3	20 439,3
Будівництво інших об'єктів комунальної власності	6 573,7	0,0	6 573,7	6 573,7	6 168,6	0,0	6 168,6	6 168,6	5 797,6	0,0	5 797,6	5 797,6
Розроблення схем планування та забудови територій (містобудівної документації)	902,7	902,7	0,0	0,0	2 617,5	0,0	2 617,5	2 617,5	2 446,1	0,0	2 446,1	2 446,1
Виконання інвестиційних проектів в рамках здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	0,0	0,0	0,0	0,0	80 355,9	0,0	80 355,9	80 355,9	38 593,6	0,0	38 593,6	38 593,6
Реалізація інших заходів щодо соціально-економічного розвитку територій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Транспорт та транспортна інфраструктура, дорожнє господарство	1 135 933,3	1 134 733,3	1 200,0	1 200,0	1 129 169,3	1 125 469,3	3 700,0	3 700,0	1 061 099,9	1 059 922,5	1 177,4	1 177,4
<i>у тому числі:</i>												
Інші заходи у сфері автотранспорту	66 246,8	66 246,8	0,0	0,0	73 374,0	73 374,0	0,0	0,0	70 582,0	70 582,0	0,0	0,0
Утримання та розвиток наземного електротранспорту	607 705,3	607 705,3	0,0	0,0	587 664,8	587 664,8	0,0	0,0	582 878,0	582 878,0	0,0	0,0
Інші заходи у сфері електротранспорту	37 253,0	36 053,0	1 200,0	1 200,0	49 319,2	47 952,0	1 367,2	1 367,2	48 273,8	47 839,9	433,9	433,9
Утримання та розвиток місцевих аеропортів	32 937,4	32 937,4	0,0	0,0	32 831,4	32 831,4	0,0	0,0	30 403,5	30 403,5	0,0	0,0
Інша діяльність у сфері транспорту	27 500,0	27 500,0	0,0	0,0	23 881,3	23 881,3	0,0	0,0	21 899,3	21 899,3	0,0	0,0
Утримання та розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури за рахунок коштів місцевого бюджету	364 290,8	364 290,8	0,0	0,0	362 098,6	359 765,8	2 332,8	2 332,8	307 063,3	306 319,8	743,5	743,5
Реалізація Національної програми інформатизації	41 034,4	29 594,0	11 440,4	11 440,4	56 129,1	44 056,1	12 073,0	11 764,4	51 805,7	40 305,8	11 499,9	11 191,2
Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю	161 967,3	54 441,5	107 525,8	87 219,2	180 823,8	62 832,6	117 991,2	57 893,9	111 217,3	52 538,0	58 679,3	41 446,6
Сприяння розвитку малого та середнього підприємництва	1 088,9	1 088,9	0,0	0,0	1 088,9	1 088,9	0,0	0,0	1 048,5	1 048,5	0,0	0,0
Реалізація програм і заходів в галузі туризму та курортів	1 023,8	1 023,8	0,0	0,0	1 373,9	1 373,9	0,0	0,0	1 011,8	1 011,8	0,0	0,0
Реалізація програм і заходів в галузі зовнішньоекономічної діяльності	2 428,0	2 428,0	0,0	0,0	2 041,5	2 041,5	0,0	0,0	981,8	981,8	0,0	0,0
Заходи з енергозбереження	31 581,0	11 325,0	20 256,0	20 256,0	18 268,5	12 252,2	6 016,3	6 016,3	12 017,5	12 017,5	0,0	0,0
Проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки чи права на неї	140,0	0,0	140,0	140,0	140,0	0,0	140,0	140,0	48,2	0,0	48,2	48,2
Підготовка земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них комунальної власності для продажу на земельних торгах та проведення таких торгів	623,2	0,0	623,2	623,2	623,2	0,0	623,2	623,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання	66 200,0	0,0	66 200,0	66 200,0	51 084,4	0,0	51 084,4	51 084,4	41 368,4	0,0	41 368,4	41 368,4

Членські внески до асоціацій органів місцевого самоврядування	960,8	960,8	0,0	0,0	960,8	960,8	0,0	0,0	960,8	960,8	0,0	0,0
Виконання заходів за рахунок цільових фондів, утворених Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади і фондів, утворених Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади	19 106,6	0,0	19 106,6	0,0	56 259,8	0,0	56 259,8	0,0	13 395,2	0,0	13 395,2	0,0
Інші заходи, пов'язані з економічною діяльністю	38 815,0	37 615,0	1 200,0	0,0	48 982,8	45 115,3	3 867,5	30,0	40 385,1	36 517,6	3 867,5	30,0
Інша діяльність	150 721,3	90 721,3	60 000,0	0,0	168 396,3	73 781,8	94 614,5	14 980,0	121 126,3	41 113,2	80 013,1	14 980,0
<i>у тому числі:</i>												
Заходи із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	7 858,9	7 858,9	0,0	0,0	4 058,9	4 058,9	0,0	0,0	1 901,2	1 901,2	0,0	0,0
Заходи з організації рятування на водах	4 184,9	4 184,9	0,0	0,0	4 184,8	4 184,8	0,0	0,0	3 736,7	3 736,7	0,0	0,0
Охорона та раціональне використання природних ресурсів	0,0	0,0	0,0	0,0	2 180,0	2 180,0	0,0	0,0	2 180,0	2 180,0	0,0	0,0
Охорона навколишнього природного середовища	60 000,0	0,0	60 000,0	0,0	79 634,5	0,0	79 634,5	0,0	65 033,1	0,0	65 033,1	0,0
Фінансова підтримка засобів масової інформації	23 036,3	23 036,3	0,0	0,0	23 036,3	23 036,3	0,0	0,0	23 031,0	23 031,0	0,0	0,0
Обслуговування місцевого боргу	339,4	339,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Резервний фонд місцевого бюджету	55 301,8	55 301,8	0,0	0,0	30 056,8	30 056,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Заходи із запобігання поширенню інфекційних захворювань за рахунок коштів резервного фонду місцевого бюджету	0,0	0,0	0,0	0,0	25 245,0	10 265,0	14 980,0	14 980,0	25 244,3	10 264,3	14 980,0	14 980,0
Міжбюджетні трансферти	768 037,3	750 992,7	17 044,6	17 044,6	804 294,2	771 583,8	32 710,4	32 410,4	794 289,2	765 905,4	28 383,8	28 333,9
<i>у тому числі:</i>												
Реверсна дотація	465 590,8	465 590,8	0,0	0,0	465 590,8	465 590,8	0,0	0,0	465 590,8	465 590,8	0,0	0,0
Інші дотації з місцевого бюджету	275 567,9	275 567,9	0,0	0,0	281 375,0	281 375,0	0,0	0,0	281 375,0	281 375,0	0,0	0,0
Субвенція з місцевого бюджету на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей осіб, визначених абзацами 5 - 8 пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», для осіб з інвалідністю I - II групи, яка настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної	0,0	0,0	0,0	0,0	757,4	757,4	0,0	0,0	757,4	757,4	0,0	0,0

агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, визначених пунктами 11 -													
Субвенція з місцевого бюджету на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету	0,0	0,0	0,0	0,0	3 864,5	3 864,5	0,0	0,0	3 864,5	3 864,5	0,0	0,0	
Субвенція з місцевого бюджету на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету	0,0	0,0	0,0	0,0	4 819,7	4 819,7	0,0	0,0	658,7	658,7	0,0	0,0	
Субвенція з місцевого бюджету на співфінансування інвестиційних проєктів	0,0	0,0	0,0	0,0	9 000,0	0,0	9 000,0	9 000,0	9 000,0	0,0	9 000,0	9 000,0	
Інші субвенції з місцевого бюджету	26 878,6	9 834,0	17 044,6	17 044,6	30 893,5	11 783,1	19 110,4	18 810,4	25 395,1	10 568,2	14 826,9	14 777,0	
Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на виконання програм соціально-економічного розвитку регіонів	0,0	0,0	0,0	0,0	7 993,3	3 393,3	4 600,0	4 600,0	7 647,7	3 090,8	4 556,9	4 556,9	
УСЬОГО ВИДАТКІВ:	7 657 518,1	6 825 302,5	832 215,6	654 147,0	9 288 559,1	7 013 731,8	2 274 827,3	792 840,5	8 712 647,1	6 840 553,4	1 872 093,7	460 827,8	
Інша діяльність	360,0	360,0	0,0	0,0	360,0	360,0	0,0	0,0	259,6	360,0	-100,4	0,0	
<i>у тому числі:</i>													
Надання пільгових довгострокових кредитів молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво/придбання житла	470,0	360,0	110,0	0,0	470,0	360,0	110,0	0,0	417,0	360,0	57,0	0,0	
Повернення пільгових довгострокових кредитів, наданих молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво/ придбання житла	-110,0	0,0	-110,0	0,0	-110,0	0,0	-110,0	0,0	-157,4	0,0	-157,4	0,0	
Надання коштів для забезпечення гарантійних зобов'язань за позичальників, що отримали кредити під місцеві гарантії	49 212,4	0,0	49 212,4	49 212,4	53 993,7	0,0	53 993,7	53 993,7	0,0	0,0	0,0	0,0	
Повернення коштів, наданих для виконання гарантійних зобов'язань за позичальників, що отримали кредити під місцеві гарантії	-49 212,4	0,0	-49 212,4	-49 212,4	-53 993,7	0,0	-53 993,7	-53 993,7	0,0	0,0	0,0	0,0	
РАЗОМ ВИТРАТ БЮДЖЕТУ:	7 657 878,1	6 825 662,5	832 215,6	654 147,0	9 288 919,1	7 014 091,8	2 274 827,3	792 840,5	8 712 906,7	6 840 913,4	1 871 993,3	460 827,8	

Інформація
щодо виконання бюджету Криворізької міської територіальної громади
за 2022 рік

тис.г
рн.

Показники міського бюджету	Затверджений план на 2022 рік	у тому числі:			Уточнений план станом за 2022 рік	у тому числі:			Виконано станом за 2022 рік	у тому числі:		
		загальний фонд	спеціальний фонд	у тому числі бюджет розвитку		загальний фонд	спеціальний фонд	у тому числі бюджет розвитку		загальний фонд	спеціальний фонд	у тому числі бюджет розвитку
1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	12	13	14
НАДХОДЖЕННЯ												
ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ	7 901 497,9	7 841 597,9	59 900,0	0,0	7 901 497,9	7 841 597,9	59 900,0	0,0	7 629 752,2	7 593 976,3	35 775,9	0,0
<i>у тому числі:</i>												
податок та збір на доходи фізичних осіб	4 412 000,0	4 412 000,0	0,0	0,0	4 412 000,0	4 412 000,0	0,0	0,0	4 450 227,2	4 450 227,2	0,0	0,0
податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності	5 128,0	5 128,0	0,0	0,0	5 128,0	5 128,0	0,0	0,0	32 317,5	32 317,5	0,0	0,0
податок з власників наземних, водних транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0
рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення	238 000,0	238 000,0	0,0	0,0	238 000,0	238 000,0	0,0	0,0	270 866,8	270 866,8	0,0	0,0
акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	22 000,0	22 000,0	0,0	0,0	22 000,0	22 000,0	0,0	0,0	5 712,5	5 712,5	0,0	0,0
акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	78 000,0	78 000,0	0,0	0,0	78 000,0	78 000,0	0,0	0,0	31 166,4	31 166,4	0,0	0,0
акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів	181 655,1	181 655,1	0,0	0,0	181 655,1	181 655,1	0,0	0,0	156 636,2	156 636,2	0,0	0,0
акцизний податок з реалізації виробниками та/або імпортерами, у тому числі в роздрібній торгівлі тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, що оподатковується згідно з підпунктом 213.1.14 пункту 213.1 статті 213 Податкового кодексу України	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	118 765,9	118 765,9	0,0	0,0
місцеві податки:	2 904 814,8	2 904 814,8	0,0	0,0	2 904 814,8	2 904 814,8	0,0	0,0	2 528 283,8	2 528 283,8	0,0	0,0
податок на майно:	2 537 182,0	2 537 182,0	0,0	0,0	2 537 182,0	2 537 182,0	0,0	0,0	2 219 141,3	2 219 141,3	0,0	0,0
<i>податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості</i>	20,5	20,5	0,0	0,0	20,5	20,5	0,0	0,0	14,2	14,2	0,0	0,0
<i>податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості</i>	154,5	154,5	0,0	0,0	154,5	154,5	0,0	0,0	92,4	92,4	0,0	0,0
<i>податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами,</i>	928,9	928,9	0,0	0,0	928,9	928,9	0,0	0,0	735,7	735,7	0,0	0,0

які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості												
податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	5 096,1	5 096,1	0,0	0,0	5 096,1	5 096,1	0,0	0,0	5 049,8	5 049,8	0,0	0,0
земельний податок з юридичних осіб	488 143,4	488 143,4	0,0	0,0	488 143,4	488 143,4	0,0	0,0	453 140,8	453 140,8	0,0	0,0
орендна плата з юридичних осіб	1 987 726,4	1 987 726,4	0,0	0,0	1 987 726,4	1 987 726,4	0,0	0,0	1 706 773,1	1 706 773,1	0,0	0,0
земельний податок з фізичних осіб	9 033,5	9 033,5	0,0	0,0	9 033,5	9 033,5	0,0	0,0	8 906,3	8 906,3	0,0	0,0
орендна плата з фізичних осіб	45 096,7	45 096,7	0,0	0,0	45 096,7	45 096,7	0,0	0,0	43 735,0	43 735,0	0,0	0,0
транспортний податок з фізичних осіб	627,0	627,0	0,0	0,0	627,0	627,0	0,0	0,0	334,2	334,2	0,0	0,0
транспортний податок з юридичних осіб	355,0	355,0	0,0	0,0	355,0	355,0	0,0	0,0	359,8	359,8	0,0	0,0
туристичний збір	1 202,5	1 202,5	0,0	0,0	1 202,5	1 202,5	0,0	0,0	1 001,6	1 001,6	0,0	0,0
єдиний податок	366 430,3	366 430,3	0,0	0,0	366 430,3	366 430,3	0,0	0,0	308 140,9	308 140,9	0,0	0,0
екологічний податок	59 900,0	0,0	59 900,0	0,0	59 900,0	0,0	59 900,0	0,0	35 774,9	0,0	35 774,9	0,0
НЕПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ	176 791,9	39 544,7	137 247,2	0,0	236 448,7	39 971,3	196 477,4	0,0	255 832,5	58 146,6	197 685,9	0,0
у тому числі:												
частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного місцевого бюджету	225,0	225,0	0,0	0,0	225,0	225,0	0,0	0,0	7 267,3	7 267,3	0,0	0,0
плата за надання адміністративних послуг	22 500,0	22 500,0	0,0	0,0	22 926,6	22 926,6	0,0	0,0	32 341,5	32 341,5	0,0	0,0
кошти гарантійного та реєстраційного внесків, що визначені Законом України «Про оренду державного та комунального майна», які підлягають перерахуванню оператором електронного майданчика до відповідного бюджету	72,0	72,0	0,0	0,0	72,0	72,0	0,0	0,0	229,1	229,1	0,0	0,0
надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	8 300,0	8 300,0	0,0	0,0	8 300,0	8 300,0	0,0	0,0	4 953,4	4 953,4	0,0	0,0
адміністративні штрафи та інші санкції	712,0	712,0	0,0	0,0	712,0	712,0	0,0	0,0	590,0	590,0	0,0	0,0
державне мито	4 300,0	4 300,0	0,0	0,0	4 300,0	4 300,0	0,0	0,0	2 531,2	2 531,2	0,0	0,0
інші надходження	3 400,7	3 400,7	0,0	0,0	3 400,7	3 400,7	0,0	0,0	8 726,1	8 726,1	0,0	0,0
грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	299,8	0,0	299,8	0,0
кошти за шкоду, що заподіяна на земельних ділянках державної та комунальної власності, які не надані у користування та не передані у власність, внаслідок їх самовільного зайняття, використання не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу; відшкодування збитків за погіршення якості ґрунтового покриву тощо та за	35,0	35,0	0,0	0,0	35,0	35,0	0,0	0,0	1 508,0	1 508,0	0,0	0,0

неодержання доходів у зв'язку з тимчасовим невикористанням земельних ділянок												
власні надходження бюджетних установ	137 147,2	0,0	137 147,2	0,0	196 377,4	0,0	196 377,4	0,0	197 385,9	0,0	197 385,9	0,0
плата за гарантії, надані Верховною Радою Автономної республіки Крим та міськими радами	0,012	0,0	0,012	0,012	0,012	0,00	0,012	0,012	0,012	0,0	0,012	0,012
відсотки за користування довгостроковим кредитом, що надається з місцевих бюджетів молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0
ДОХОДИ ВІД ОПЕРАЦІЙ З КАПІТАЛОМ	4 585,0	0,0	4 585,0	4 585,0	4 585,0	0,0	4 585,0	4 585,0	9 132,5	2,9	9 129,6	9 129,6
<i>у тому числі:</i>												
кошти від відчуження майна, що належить Автономній Республіці Крим та майна, що перебуває в комунальній власності	4 500,0	0,0	4 500,0	4 500,0	4 500,0	0,0	4 500,0	4 500,0	9 043,6	0,0	9 043,6	9043,6
надходження коштів від Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9	2,9	0,0	0,0
кошти від продажу землі	85,0	0,0	85,0	85,0	85,0	0,0	85,0	85,0	86,0	0,0	86,0	86,0
Цільові фонди, утворені Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади	3 904,0	0,0	3 904,0	0,0	3 904,0	0,0	3 904,0	0,0	1 202,5	0,0	1 202,5	0,0
УСЬОГО ДОХОДІВ власних та закріплених:	8 086 778,8	7 881 142,6	205 636,2	4 585,0	8 146 435,6	7 881 569,2	264 866,4	4 585,0	7 895 919,7	7 652 125,8	243 793,9	9 129,6
Субвенції, дотації, одержані з інших бюджетів	1 243 905,6	1 243 905,6	0,0	0,0	1 136 661,3	1 136 661,3	0,0	0,0	1 135 243,0	1 135 243,0	0,0	0,0
РАЗОМ ДОХОДІВ:	9 330 684,4	9 125 048,2	205 636,2	4 585,0	9 283 096,9	9 018 230,5	264 866,4	4 585,0	9 031 162,7	8 787 368,8	243 793,9	9 129,6
Запозичення (відповідно до Угоди про передачу коштів позики між Міністерством фінансів України, Міністерством розвитку громад та територій України, Криворізькою міською радою)	410 022,2	0,0	410 022,2	410 022,2	410 022,2	0,0	410 022,2	410 022,2	0,0	0,0	0,0	0,0
УСЬОГО НАДХОДЖЕНЬ	9 740 706,6	9 125 048,2	615 658,4	414 607,2	9 693 119,1	9 018 230,5	674 888,6	414 607,2	9 031 162,7	8 787 368,8	243 793,9	9 129,6
ВИТРАТИ												
Державне управління	296 266,8	283 864,0	12 402,8	11 850,0	312 311,5	302 482,5	9 829,0	9 636,4	294 622,5	294 054,3	568,2	375,9
Освіта	3 869 613,1	3 708 404,5	161 208,6	42 409,2	3 358 740,6	3 273 352,8	85 387,8	31 602,7	3 072 929,9	3 013 286,8	59 643,1	12 593,4
Охорона здоров'я	535 006,9	327 942,5	207 064,4	207 064,4	619 427,2	361 592,1	257 835,1	257 820,1	458 659,6	316 203,2	142 456,4	142 441,5
Соціальний захист та соціальне забезпечення	492 750,0	479 006,2	13 743,8	8 656,7	825 359,1	768 497,8	56 861,3	4 525,2	652 515,5	600 588,9	51 926,6	40,0
Культура і мистецтво	177 557,4	171 161,4	6 396,0	3 287,5	164 565,7	159 561,3	5 004,4	3 000,0	144 731,1	142 607,3	2 123,8	624,0
Фізична культура і спорт	186 835,4	179 164,0	7 671,4	722,0	170 535,5	168 685,1	1 850,4	89,8	139 445,5	137 854,6	1 590,9	89,8
Житлово-комунальне господарство	659 968,4	377 578,9	282 389,5	282 239,5	700 159,8	592 416,9	107 742,9	28 645,9	643 935,3	561 854,8	82 080,5	2 983,5
<i>у тому числі:</i>												
Експлуатація та технічне обслуговування житлового фонду	68 010,0	10,0	68 000,0	68 000,0	13 541,8	510,0	13 031,8	13 031,8	498,9	498,9	0,0	0,0

Забезпечення діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії	27 000,0	27 000,0	0,0	0,0	160 000,0	150 000,0	10 000,0	10 000,0	150 000,0	150 000,0	0,0	0,0
Забезпечення діяльності водопровідно-каналізаційного господарства	16 500,0	500,0	16 000,0	16 000,0	156 066,9	153 500,0	2 566,9	2 566,9	153 499,5	153 499,5	0,0	0,0
Забезпечення надійної та безперебійної експлуатації ліфтів	100 000,0	0,0	100 000,0	100 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інша діяльність, пов'язана з експлуатацією об'єктів житлово-комунального господарства	2 641,1	2 641,1	0,0	0,0	1 049,4	1 049,4	0,0	0,0	881,7	881,7	0,0	0,0
Організація благоустрою населених пунктів	414 280,8	316 041,3	98 239,5	98 239,5	343 198,1	261 174,8	82 023,3	3 047,2	315 995,7	234 036,1	81 959,6	2 983, 5
Витрати, пов'язані з наданням та обслуговуванням пільгових довгострокових кредитів, наданих громадянам на будівництво/реконструкцію/підбирання житла	32,0	32,0	0,0	0,0	32,0	32,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інша діяльність у сфері житлово-комунального господарства	31 504,5	31 354,5	150,0	0,0	26 271,6	26 150,7	120,9	0,0	23 059,5	22 938,6	120,9	0,0
Здійснення заходів із землеустрою	7 503,7	7 503,7	0,0	0,0	12,9	12,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Будівництво та регіональний розвиток	583 872,3	1 862,0	582 010,3	582 010,3	447 809,3	0,0	447 809,3	447 809,3	17 125,4	0,0	17 125,4	17 125, 4
Будівництво-1 об'єктів житлово-комунального господарства	544 026,6	0,0	544 026,6	544 026,6	411 782,1	0,0	411 782,1	411 782,1	259,9	0,0	259,9	259, 9
Будівництво-1 освітніх установ та закладів	2 774,0	0,0	2 774,0	2 774,0	2 774,0	0,0	2 774,0	2 774,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Будівництво-1 медичних установ та закладів	3 209,7	0,0	3 209,7	3 209,7	4 709,7	0,0	4 709,7	4 709,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Будівництво-1 споруд, установ та закладів фізичної культури і спорту	32 000,0	0,0	32 000,0	32 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Будівництво-1 інших об'єктів комунальної власності	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Розроблення схем планування та забудови територій (містобудівної документації)	1 862,0	1 862,0	0,0	0,0	420,8	0,0	420,8	420,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Виконання інвестиційних проектів в рамках здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	0,0	0,0	0,0	0,0	28 122,7	0,0	28 122,7	28 122,7	16 865,5	0,0	16 865,5	16 865, 5
Транспорт та транспортна інфраструктура, дорожнє господарство	1 693 552,0	1 611 952,0	81 600,0	81 600,0	1 585 254,1	1 576 968,5	8 285,6	8 285,6	1 496 441,3	1 490 587,2	5 854,1	5 854, 1
<i>у тому числі:</i>												
Інші заходи у сфері авто транспорту	101 286,9	101 286,9	0,0	0,0	91 582,1	91 582,1	0,0	0,0	82 724,9	82 724,9	0,0	0,0
Утримання та розвиток наземного електротранспорту	862 014,4	862 014,4	0,0	0,0	884 699,2	884 699,2	0,0	0,0	841 103,6	841 103,6	0,0	0,0
Інші заходи у сфері електротранспорту	56 988,9	488,9	56 500,0	56 500,0	6 400,0	0,0	6 400,0	6 400,0	5 854,1	0,0	5 854,1	5 854, 1
Утримання та розвиток місцевих аеропортів	35 742,5	35 742,5	0,0	0,0	34 142,5	34 142,5	0,0	0,0	32 479,9	32 479,9	0,0	0,0
Інша діяльність у сфері транспорту	18 925,3	18 925,3	0,0	0,0	8 575,3	8 575,3	0,0	0,0	8 389,1	8 389,1	0,0	0,0
Утримання та розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури за рахунок коштів місцевого бюджету	618 594,0	593 494,0	25 100,0	25 100,0	559 855,0	557 969,4	1 885,6	1 885,6	525 889,7	525 889,7	0,0	0,0
Зв'язок, телекомунікації та інформатика	66 065,9	58 443,0	7 622,9	7 622,9	53 542,1	47 806,4	5 735,7	60,0	45 982,1	40 306,4	5 675,7	0,0
<i>у тому числі:</i>												
Реалізація Національної програми інформатизації	45 635,4	38 012,5	7 622,9	7 622,9	33 111,6	27 375,9	5 735,7	60,0	25 552,1	19 876,4	5 675,7	0,0
Інші заходи у сфері зв'язку, телекомунікації та інформатики	20 430,5	20 430,5	0,0	0,0	20 430,5	20 430,5	0,0	0,0	20 430,0	20 430,0	0,0	0,0

Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю	217 469,8	100 934,3	116 535,5	110 131,5	225 230,1	54 418,6	170 811,5	125 389,7	110 545,6	47 923,7	62 621,9	56 096,5
Сприяння розвитку малого та середнього підприємництва	1 147,9	1 147,9	0,0	0,0	1 147,9	1 147,9	0,0	0,0	285,0	285,0	0,0	0,0
Реалізація програм і заходів в галузі туризму та курортів	1 503,3	1 503,3	0,0	0,0	0,3	0,3	0,0	0,0	0,3	0,3	0,0	0,0
Реалізація програм і заходів в галузі зовнішньоекономічної діяльності	2 258,5	2 258,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Заходи з енергозбереження	89 783,7	59 332,1	30 451,6	30 451,6	18 067,8	3 207,8	14 860,0	14 860,0	1 495,3	1 495,3	0,0	0,0
Проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки чи права на неї	49,0	0,0	49,0	49,0	49,0	0,0	49,0	49,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Підготовка земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них комунальної власності для продажу на земельних торгах та проведення таких торгів	131,0	0,0	131,0	131,0	131,0	0,0	131,0	131,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання	79 499,9	0,0	79 499,9	79 499,9	110 349,7	0,0	110 349,7	110 349,7	56 096,5	0,0	56 096,5	56 096,5
Членські внески до асоціацій органів місцевого самоврядування	951,7	951,7	0,0	0,0	951,7	951,7	0,0	0,0	871,7	871,7	0,0	0,0
Виконання заходів за рахунок цільових фондів, утворених Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади і фондів, утворених Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади	3 904,0	0,0	3 904,0	0,0	43 442,5	0,0	43 442,5	0,0	4 546,1	0,0	4 546,1	0,0
Інші заходи, пов'язані з економічною діяльністю	38 240,8	35 740,8	2 500,0	0,0	51 090,2	49 110,9	1 979,3	0,0	47 250,7	45 271,4	1 979,3	0,0
Інша діяльність	173 924,5	113 924,5	60 000,0	0,0	813 371,3	363 891,0	449 480,3	369 376,4	599 322,0	279 056,0	320 266,0	298 118,4
<i>у тому числі:</i>												
Заходи із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	2 863,3	2 863,3	0,0	0,0	53 869,1	33 919,1	19 950,0	19 950,0	47 557,9	30 010,9	17 547,0	17 547,0
Заходи з організації рятування на водах	4 582,6	4 582,6	0,0	0,0	4 233,2	4 233,2	0,0	0,0	4 139,6	4 139,6	0,0	0,0
Інші заходи громадського порядку та безпеки	0,0	0,0	0,0	0,0	1 463,6	1 463,6	0,0	0,0	1 321,2	1 321,2	0,0	0,0
Заходи та роботи з територіальної оборони	0,0	0,0	0,0	0,0	380 548,0	213 158,1	167 389,9	164 999,1	338 916,2	181 690,5	157 225,7	154 834,8
Охорона навколишнього природного середовища	60 000,0	0,0	60 000,0	0,0	77 713,1	0,0	77 713,1	0,0	19 756,7	0,0	19 756,7	0,0
Фінансова підтримка засобів масової інформації	24 159,3	24 159,3	0,0	0,0	24 159,4	24 159,4	0,0	0,0	23 984,7	23 984,7	0,0	0,0
Обслуговування місцевого боргу	5 319,3	5 319,3	0,0	0,0	4,3	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Резервний фонд місцевого бюджету	77 000,0	77 000,0	0,0	0,0	47 685,6	47 685,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Заходи із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайної ситуації у будівлі закладу культури, мистецтва за рахунок коштів резервного фонду місцевого бюджету	0,0	0,0	0,0	0,0	450,0	0,0	450,0	450,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Заходи із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайної ситуації у будівлях інших установ, закладів, організацій за рахунок коштів резервного фонду місцевого бюджету	0,0	0,0	0,0	0,0	446,7	66,7	380,0	380,0	446,7	66,7	380,0	380,0
Інші заходи за рахунок коштів резервного фонду місцевого	0,0	0,0	0,0	0,0	222 798,3	39 201,0	183 597,3	183 597,3	163 199,0	37 842,4	125 356,6	125 356,6

бюджету												6
Міжбюджетні трансферти	779 923,9	771 553,5	8 370,4	8 370,4	828 572,8	812 524,5	16 048,3	14 498,1	421 870,5	408 605,0	13 265,5	13 265, 5
<i>у тому числі:</i>												
Реверсна дотація	461 525,6	461 525,6	0,0	0,0	461 525,6	461 525,6	0,0	0,0	64 100,8	64 100,8	0,0	0,0
Інші дотації з місцевого бюджету	291 716,1	291 716,1	0,0	0,0	290 045,2	290 045,2	0,0	0,0	290 045,2	290 045,2	0,0	0,0
Субвенція з місцевого бюджету на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій за рахунок залишку коштів відповідної субвенції з державного бюджету	0,0	0,0	0,0	0,0	4 069,7	4 069,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші субвенції з місцевого бюджету	26 682,2	18 311,8	8 370,4	8 370,4	38 425,6	32 770,9	5 654,7	4 104,5	33 466,5	30 377,6	3 088,9	3 088, 9
Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на виконання програм соціально-економічного розвитку регіонів	0,0	0,0	0,0	0,0	34 506,7	24 113,1	10 393,6	10 393,6	34 258,0	24 081,4	10 176,6	10 176, 6
УСЬОГО ВИДАТКІВ:	9 740 310,1	8 193 294,5	1 547 015,6	1 345 964,4	10 104 892,0	8 482 210,4	1 622 681,6	1 300 739,2	8 098 126,3	7 332 928,2	765 198,1	549 608, 0
Інша діяльність	396,5	396,5	0,0	0,0	396,5	396,5	0,0	0,0	- 356,7	0,0	-356,7	0,0
<i>у тому числі:</i>												
Надання пільгових довгострокових кредитів молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво/придбання житла	533,5	396,5	137,0	0,0	533,5	396,5	137,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернення пільгових довгострокових кредитів, наданих молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво/придбання житла	-137,0	0,0	-137,0	0,0	-137,0	0,0	-137,0	0,0	- 356,7	0,0	-356,7	0,0
Надання коштів для забезпечення гарантійних зобов'язань за позичальників, що отримали кредити під місцеві гарантії	69 448,5	0,0	69 448,5	69 448,5	69 448,5	0,0	69 448,5	69 448,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернення коштів, наданих для виконання гарантійних зобов'язань за позичальників, що отримали кредити під місцеві гарантії	-69 448,5	0,0	-69 448,5	-69 448,5	-69 448,5	0,0	-69 448,5	-69 448,5	0,0	0,0	0,0	0,0
РАЗОМ ВИТРАТ БЮДЖЕТУ:	9 740 706,6	8 193 691,0	1 547 015,6	1 345 964,4	10 105 288,5	8 482 606,9	1 622 681,6	1 300 739,2	8 097 769,6	7 332 928,2	764 841,4	549 608, 0